

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 10. april 2024
Kontor: Kontoret for Organiseret
Kriminalitet
Sagsbeh: Anna Michelsen
Sagsnr.: 2023-05184
Dok.: 3172790

H Ø R I N G S N O T A T

om forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Gennemførelse af dele af Bandepakke IV)

Indholdsfortegnelse	
1. Høringen.....	3
1.1. Høringsperiode.....	3
1.2. Hørte myndigheder og organisationer m.v.....	3
2. Høringssvarene.....	7
2.1. Generelle bemærkninger til lovforslaget.....	7
2.1.1. Forebyggelse.....	7
2.1.2. Skærpet straf.....	8
2.1.3. Retssikkerhed.....	9
2.1.4. Domstolsprøvelse.....	11
2.1.5. Økonomi.....	13
2.2. Bemærkninger til de enkelte punkter i lovforslaget.....	14
2.2.1. Fokuseret SSP-samarbejde skal afskærme brødre til bandemedlemmer fra bandemiljøet.....	14
2.2.1.1. Etablering af en retlig ramme med henblik på at sikre øget informationsdeling i SSP-samarbejdet.....	14
2.2.1.2. Øget fokus på banderelationer i den kommunale indsats over for børn og unge.....	16

2.2.2. Videregivelse af fortrolige oplysninger om personer over 18 år til forældre og andre med lignende tætte relationer.....	19
2.2.3. Forbud mod handlinger, der er egnede til at bidrage til, at personer under 18 år involveres i kriminalitet	22
2.2.4. Fratagelse af børne- og ungeydelsen for dømte bandemedlemmer	24
2.2.5. Styrket opholdsforbud og nyt kontaktforbud	27
2.2.6. Forbrydelser af ydmygende karakter	39
2.2.7. Begrænsning af bandemedlemmers adgang til offererstatning	40
2.2.8. Tryggere møde med retssystemet for vidner og ofre	41
2.2.9. Større konsekvens for ulovlig besiddelse af knive og blankvåben m.v.....	43
2.2.10. Tværfaglige efterforskningsgrupper.....	43
2.2.11. Udvidelse af anvendelsesområdet for straffelovens § 81 a.....	45
2.2.12. Nattelivsforbud.....	46
2.2.13. Udvidelse af muligheden for konfiskation af formuegoder m.v.	46
2.2.14. Udvidelse af den tidsmæssige udstrækning af forsvarerpålæg ..	48
2.2.15. Ophævelse af forbuddet mod at bruge civile agenter.....	49
2.2.16. Optagelse af telefonsamtaler i kriminalforsorgen	52
2.2.17. Udvidelse af afstandskravet for tv-overvågning	53
2.2.18. Rejseforbud	57
3. Lovforslaget i forhold til lovudkastet.....	59

1. Høringen

1.1. Høringsperiode

Et udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Gennemførelse af dele af Bandepakke IV) har i perioden fra den 9. februar 2024 til den 8. marts 2024 (29 dage) været sendt i høring hos en række myndigheder, organisationer m.v.

Udkastet til lovforslag blev den 9. februar 2024 endvidere sendt til Retsudvalget til orientering.

Herudover blev udkastet til lovforslag offentliggjort på Høringsportalen den 9. februar 2024.

1.2. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Nedenfor følger en alfabetisk oversigt over hørte myndigheder og organisationer m.v.

Ud for hver høringspart er det ved afkrydsning angivet, om der er modtaget hørings svar, og om høringsparten i givet fald har haft bemærkninger til udkastet til lovforslag.

Det bemærkes, at der ikke er modtaget hørings svar fra øvrige interessenter, udover de hørte myndigheder, organisationer m.v.

Høringspart	Hørings svar modtaget	Bemærkninger	Ingen bemærkning er	Ønsker ikke at afgive hørings svar
Østre Landsret	X	X		
Vestre Landsret	X	X		
Sø- og Handelsretten				
Samtlige byretter	X	X		
Aalborg Universitet (Juridisk Institut)				
Aarhus Universitet (Juridisk Institut)				
Aarhus Retshjælp				
Advokatrådet og Advokatsamfundet	X	X		
Akademikerne				
Amnesty International				

Ankenævnet for Forsikring	X		X	
Ankestyrelsen	X		X	
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd				
ATP	X	X		
Barnets Tarv Nu				
Bevismiddeltilsynet				
Bueskydning Danmark				
Business Danmark				
Børne- og Kulturchefforeningen (BKF)	X		X	
Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL)				
Børnerådet	X	X		
Børnesagens Fællesråd				
Børns Vilkår				
Civilstyrelsen				
Copenhagen Business School (Juridisk Institut)				
Danmarks Jægerforbund	X	X		
Danmarks Lærerforening - DLF				
Danmarks Våbenhandlerforening				
Dansk Arbejdsgiverforening				X
Dansk Erhverv	X	X		
Dansk Firmaidræt				
Dansk Flugtskydningsforbund				
Dansk Folkeoplysnings Samråd				
Dansk Industri				
Dansk Land- og Strandjagt				
Dansk Militaria Forening				
Dansk Skytte Union (Skydesport Danmark)	X		X	
Dansk Socialrådgiverforening	X	X		
Dansk Sportsskytte Forbund				
Danske Advokater	X	X		
Danske Familieadvokater				

Danske Regioner	X		X	
Datatilsynet	X	X		
De Anbragtes Vilkår				
Den Danske Dommerforening	X	X		
Den Sociale Retshjælps Fond				
Den Uafhængige Politiklagemyndighed	X	X		
Det Ethiske Råd				
Det Kriminalpræventive Råd	X	X		
DGI Skydning og Skydebaneforeningen Danmark	X		X	
Digitaliseringsstyrelsen				
Dommerfuldmægtigforeningen				
Domstolsstyrelsen	X		X	
Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering	X	X		
Erstatningsnævnet				
Faggruppen af Socialrådgivere i Kriminalforsorgen				
Familieretshuset	X		X	
Forsikring & Pension				
Finn Nørgaard Foreningen				
Foreningen af Fængselsinspektører og Vicefængselsinspektører				
Foreningen af Offentlige Anklagere				
Foreningen af Udlændingeretsadvokater (FAU)				
Foreningen Danske Herregårdsjægere				
Forældrelandsforeningen (FBU)				
FRIDA Forsikring Agentur A/S				
Frie Gadejurister				
Fundamentet				
Fængselsforbundet				
Gadejuristen				

Grønlands Selvstyre via Rigsombudsmanden i Grønland				
Hjælp Voldsofre	X	X		
HK Politiet og Anklagemyndigheden	X		X	
HK Stat				
HK-Landsklubben				
Institut for Menneskerettigheder	X	X		
Jagttegnslærerforeningen				
Justitia	X	X		
Kommunale Velfærdschefer (Tidl. FSD og Socialchefforeningen)				
Kommunernes Landsforening (KL)	X	X		
Kriminalforsorgsforeningen				
Københavns Retshjælp				
Københavns Universitet (Juridisk Fakultet)				
Landsforeningen af Forsvarsadvokater	X	X		
Landsforeningen af Socialpædagoger				
Landsforeningen Børn og Forældre				
Landsforeningen KRIM				
Lev Uden Vold				
LOS – Landsorganisationen for sociale tilbud				
Mellemføleligt Samvirke				
OAK Foundation Denmark	X		X	
Odense Retshjælp				
Offerrådgivningen i Danmark	X	X		
Patienterstatningen	X		X	
Politiforbundet	X		X	
Red Barnet				
Red Barnet Ungdom				
Retspolitisk Forening	X	X		
Røde Kors				
RådgivningsDanmark				
SAVN				

Sikkerhedsbranchen				
Social- og Boligstyrelsen	X	X		
Socialpædagogernes Landsforbund				
SSP-Samrådet	X	X		
Syddansk Universitet (Juridisk Institut)				
Ungdommens Røde Kors				
VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd				
Vaabenhistorisk Selskab				

2. Høringssvarene

Nedenfor gengives de væsentligste punkter i de indkomne høringssvar om udkastet til lovforslag. Samtlige høringssvar er vedlagt.

Justitsministeriets, Skatteministeriets samt Social-, Bolig- og Ældreministeriets bemærkninger til høringssvarene, herunder om der er foretaget ændringer i anledning af høringssvarene, er skrevet med kursiv.

2.1. Generelle bemærkninger til lovforslaget

2.1.1. Forebyggelse

Børnerådet anfører, at der i lovforslaget er bekymrende lidt fokus på tidlig forebyggelse af bandekriminalitet og anbefaler, at det forebyggende arbejde styrkes ved, at der prioriteres skræddersyede, helhedsorienterede og langsigtede indsatser med et stærkt og velkoordineret lokalt samarbejde på tværs af myndigheder og sektorer. Rådet giver desuden udtryk for, at der i flere dele af forslaget mangler afklaring af konsekvenser for børn og unge.

Det Kriminalpræventive Råd har noteret sig, at der vil blive nedsat en tværministeriel forebyggelseskommission, hvilket de hilser velkomment.

Hjælp Voldsofre ser meget positivt på flere af de foreslåede ændringer. Foreningen anser forslagene, der skal bidrage til at tage bedre hånd om unge på kanten af bandekriminalitet, som fremgår under pkt. 3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger som særdeles relevante tiltag. Foreningen giver desuden udtryk for, at forslagene under dette punkt er relativt indgribende foranstaltninger, men at hensynet til den unge selv, potentielle ofre for personforbrydelser og samfundet bør vægtes højere.

Justitsministeriet bemærker hertil, at lovforslaget indeholder en række forslag, der skal bidrage til at tage bedre hånd om unge på kanten af bandekriminalitet.

Justitsministeriet bemærker desuden, at det, som en del af Aftale om bandepakke IV – Trygge nabolag i hele Danmark (Bandepakke IV) indgået mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti og Nye Borgerlige, er aftalt, at der skal nedsættes en kriminalitetsforebyggelseskommission. Kommissionen skal dels kortlægge eksisterende forebyggende indsatser og effekten heraf, dels komme med anbefalinger til, hvordan det kriminalitetsforebyggende arbejde på tværs af myndigheder styrkes mest muligt. Kommissionen skal i sit arbejde bl.a. se på tiltag, der sikrer, at der gribes ind over for vold og overgreb i hjemmet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

2.1.2. Skærpet straf

Børnerådet ser uforstående på forslagene om øget brug af straf og fremhæver, at længere fængselsstraffe generelt ikke virker forebyggende, når det handler om alvorlig personfarlig kriminalitet. Rådet mener, at ny lovgivning, der har til formål at løse bandeproblematikker, bør fokusere på at iværksætte indsatser, der er evidens for har en kriminalitetsforebyggende effekt.

Hjælp Voldsofre giver, for så vidt angår lovforslagets forslag om strafsækpelse for ulovlig våbenbrug, udtryk for, at de ikke tror på, at skærpet straf hindrer tilfælde af våbenbrug i væsentlig grad. Foreningen anerkender dog, at det kan betyde noget for befolkningens følelse af retfærdighed og retssikkerhed, at der straffes hårdere i særligt belastede miljøer, når der er tale om kriminalitet med anvendelse af våben.

Det fremgår af pkt. 3.3.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at Rigspolitiet i serviceeftersynet af bandepakkerne af 7. februar 2022 (Serviceeftersynet), jf. Folketingstidende 2021-22, Alm. del, bilag 159, vurderer, at straffelovens § 81 a har haft en reducerende virkning på antallet af sager, hvor personer tilknyttet kriminelle grupper besidder skydevåben i det offentlige rum. Rigspolitiet bemærker derudover i

Serviceeftersynet, at der blandt bandemedlemmer ses en øget tendens til besiddelse af knive m.v. i det offentlige rum, hvilket kan skyldes straffeskærperne på skydevåben, og at bandemedlemmerne af den grund oftere gør brug af knive m.v. frem for skydevåben.

Det fremgår desuden af den politiske aftale om Bandepakke IV, at det skal være endnu sværere at være bandemedlem i Danmark, samt at bandernes brutale vold og samfundsundergravende kriminalitet skal have betydelige og mærkbare konsekvenser. Det fremgår endvidere, at en del af initiativerne skal begrænse og slå hårdere ned på bandernes ulovlige våbenbrug. Justitsministeriet vurderer, at dette bl.a. kan gennemføres ved de i lovforslaget indeholdte straffeskærper.

2.1.3. Retssikkerhed

Danske Advokater anfører, at de støtter indsatsen mod bandekriminalitet, og at de forstår det politiske ønske om at skærpe visse bestemmelser for at begrænse bandekriminaliteten i Danmark. Af hensyn til retssikkerheden opfordrer Danske Advokater til, at der altid foretages en konkret proportionalitetsafvejning, når der foretages indgreb i principper, som er sikret ved lov, og at proportionalitetsafvejningen skrives i bemærkningerne til loven.

Justitia anfører, at flere af forslagene i lovforslaget har karakter af ”strafferetlige vildskud”, som kan have en række problematiske effekter. Justitia anbefaler, at man er yderst tilbageholdende med at indføre sanktioner, som ligger udover det, der normalt betegnes som straf, da det bl.a. kan have en række konsekvenser, som kan være meget vanskelige at forudsige. Justitia giver udtryk for, at når lovgivningen rettes mod specifikke grupper som bandemedlemmer, er det afgørende, at det sikres, at grundlæggende rettigheder og retssikkerhedsprincipper respekteres og opretholdes, samt at der foretages de samme afvejninger og proportionalitetsvurderinger som i andre tilfælde, hvor regeringen ønsker at regulere forhold, der griber ind i almindelige borgeres frihed. Justitia anbefaler, at forslagens tiltag om dobbeltstraf, opholdsforbud, rejseforbud, kontaktforbud (og tilsyn med kontaktforbud), fratagelse af sociale ydelser og konfiskation af aktiver hos særligt tætte relationer udgår, da de er uproportionale, unødvendige og på kant med menneskerettighederne.

Retspolitisk Forening fraråder kraftigt, at man gennemfører lovforslaget, da mange af de foreslåede ændringer vil medføre alvorlige indgreb i de

berørte individers grundlæggende frihed og retssikkerhed, som efter deres vurdering vil være i strid med både internationale forpligtelser og med grundloven. Foreningen anfører herudover, at de mange forslag om lempelse af krav om retskendelse og dermed fravigelse af retsplejelovens beskyttelsesbestemmelser om alvorlige tvangsindgreb grundlæggende må anses for problematiske. Foreningen giver udtryk for, at bestemmelserne vil medføre en klar udhuling af retsplejelovens krav til, hvornår sådanne tvangsindgreb kan gennemføres samt af efterprøvelsen af politimyndighedens vurdering heraf. Forslaget kan efter foreningens opfattelse medføre en alvorlig risiko for udhuling af grundlovens § 72 om boligens ukrænkelighed samt af grundlovens § 73 om ejendomsrettens ukrænkelighed for den direkte berørte persongruppe samt for de personer, som kan sættes i forbindelse hermed.

Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, at banderne skal mærke, at samfundet ikke tolererer deres kriminalitet og utryghedsskabende adfærd. Det fremgår også, at der skal sættes ind over for bandernes økonomiske kriminalitet, og at politiet skal have de redskaber, politiet har brug for, til effektivt at kunne efterforske og bekæmpe bandernes kriminalitet. Lovforslaget gennemfører dele af aftalen, som kræver lovændringer.

Det er Justitsministeriets vurdering, at lovforslaget kan gennemføres inden for rammerne af grundloven og Danmarks internationale forpligtelser. Ministeriets overvejelser herom for så vidt angår de foreslåede ordninger med opholdsforbud, kontaktforbud og rejseforbud fremgår af pkt. 4.1 og 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Som det fremgår heraf, er det ministeriets vurdering, at de foreslåede ordninger kan gennemføres inden for rammerne af grundlovens §§ 78 og 79 (om forenings- og forsamlingsfrihed) samt Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) artikel 8 og artikel 2 i 4. tillægsprotokol til EMRK (om ret til respekt for privatliv og familieliv samt frihed til valg af opholdssted). Det er endvidere ministeriets vurdering, at det ikke er nødvendigt at stille krav om, at politiet i forbindelse med gennemførelsen af tilsynet med et meddelt kontaktforbud indhenter retskendelse fra domstolene, hvorfor kravet om retskendelse i grundlovens § 72 (om boligens ukrænkelighed) foreslås fraveget, jf. pkt. 3.2.1.3.1.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Der er herved lagt vægt på, at tilsynet er af forebyggende og kontrollerende karakter, og at de indgreb, som foretages som led i tilsynets gennemførelse, derfor ikke har karakter af straffeprocessuelle indgreb.

Det er i øvrigt Justitsministeriets vurdering, at ingen af de foreslåede initiativer rejser spørgsmål i forhold til grundlovens § 73 (om beskyttelse af ejendomsretten).

2.1.4. Domstolsprøvelse

Institut for Menneskerettigheder giver udtryk for, at opholds-, kontakt- og rejseforbud udgør et løbende indgreb i den dømtes ret til privatliv og bevægelsesfrihed og kan udgøre et indgreb i den dømtes ret til familieliv efter EMRK artikel 8 og artikel 2 i 4. tillægsprotokol til EMRK. Institutet anfører, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) har understreget, at løbende indgreb i rettigheder skal undergives en regelmæssig fornyet vurdering af, om indgrebet fortsat er retfærdiggjort, og at denne vurdering normalt bør foretages ved domstolene – i al fald som sidste instans – fordi domstolene er den bedste garant for uafhængighed, upartiskhed og at procedurerne overholder loven. Institutet anbefaler, at opholds-, kontakt- og rejseforbud efter endt afsoning kan indbringes for retten til fornyet prøvelse, herunder da den dømtes personlige forhold og kriminalitetsbilledet løbende kan ændre sig, hvorved der vil kunne foreligge en ny situation ved løsladelsen, som betyder, at proportionalitetsvurderingen må revurderes.

Retspolitisk Forening anfører, at personer, som fratages retten til efter endt afsoning at færdes frit på alle lokationer og eventuelt at rejse til andre lande i indtil 3 år, fratages adgangen til at få domstolsprøvet spørgsmålet. Foreningen giver udtryk for, at den personlige frihed er beskyttet af EMRK artikel 5, og at retten til privatliv er beskyttet af EMRK artikel 8. Foreningen anfører endvidere, at det herudover ikke kan afvises, at forslagets bestemmelser om først at have domstolsadgang 2 år efter en sådan beslutning træder i kraft, vil medføre en fravigelse af retten til en retfærdig rettergang, som er beskyttet ved EMRK artikel 6.

Efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 a, stk. 10, 1. pkt., kan den dømte 3 år efter løsladelsen eller udskrivningen forlange, at anklagemyndigheden indbringer spørgsmålet om opretholdelse af et opholds- og/eller kontaktforbud for retten. Som anført i bemærkningerne til den foreslåede § 79 a, stk. 10, i straffeloven (lovforslagets § 1, nr. 6), skal der ved vurderingen af, om et opholds- og/eller et kontaktforbud bør ophæves, navnlig lægges vægt på, om den dømte eksempelvis har gennemført et exit-forløb og har forladt det kriminelle miljø og i øvrigt ikke

er dømt, tiltalt eller sigtet for ny kriminalitet, der er begået efter, at forbuddet er givet. Det vil endvidere kunne lægges vægt på, at gruppen af personer, som den pågældende var tilknyttet, ikke længere eksisterer, uden at den er erstattet af en ny gruppe, idet dette dog ikke i sig selv kan føre til ophævelse.

Efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 e, stk. 5, 1. pkt., kan den dømte 3 år efter endelig dom forlange, at anklagemyndigheden indbringer spørgsmålet om rejseforbuddets opretholdelse for retten. Det følger af den foreslåede bestemmelses 2. pkt., at perioden i 1. pkt. forlænges tilsvarende ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. Det fremgår af bemærkninger til den foreslåede § 79 e, stk. 5, i straffeloven (lovforslagets § 1, nr. 9), at der ved vurderingen af, om et rejseforbud bør ophæves kan lægges vægt på de samme elementer som for opholds- og kontaktforbuddet efter den foreslåede § 79 a i straffeloven, jf. ovenfor.

Når særlige omstændigheder taler for det, kan justitsministeren efter de foreslåede bestemmelser i straffelovens § 79 a, stk. 10, 2. pkt., og § 79 e, stk. 5, 3. pkt., tillade, at indbringelse af et opholds-, kontakt-, og rejseforbud for retten sker tidligere. Det fremgår af bemærkningerne til de foreslåede bestemmelser, at spørgsmålet om forbuddenes fortsatte opretholdelse eksempelvis vil kunne indbringes for retten tidligere, hvis det oprindelige grundlag for et forbud helt åbenlyst ikke længere er til stede.

Der er i pkt. 4.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger redegjort for det foreslåede nye kontaktforbuds forhold til Danmarks internationale forpligtelser efter EMRK artikel 8 (om ret til respekt for privatliv og familieliv). Som det fremgår heraf, er det Justitsministeriets vurdering, at den foreslåede ordning kan gennemføres inden for rammerne af EMRK. Som det også fremgår, har Justitsministeriet bl.a. lagt vægt på, at kontaktforbuddet, herunder den tidsmæssige udstrækning heraf, idømmes af domstolene efter en konkret vurdering, som bl.a. vil bero på en konkret vurdering af, om et kontaktforbud vil være egnet og nødvendigt for at forebygge ny banderelateret kriminalitet, og at den pågældende kan forlange nødvendigheden af kontaktforbuddets fortsatte opretholdelse indbragt for retten.

I pkt. 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger er der redegjort for rejseforbuddets forhold til Danmarks internationale forpligtelser efter

EMRK artikel 8 og artikel 2, stk. 2, i 4. tillægsprotokol til EMRK (om ret til respekt for privatliv og familieliv samt frihed til valg af opholdssted). Som det heraf fremgår, er det Justitsministeriets vurdering, at den foreslåede ordning kan gennemføres inden for rammerne af EMRK artikel 8 og artikel 2 i 4. tillægsprotokol til EMRK. I den forbindelse er der bl.a. henvist til, at et rejseforbud efter den foreslåede § 79 e i straffeloven idømmes af domstolene, og at den foreslåede ordning giver mulighed for, at politiet, hvis der foreligger særlige grunde, kan give tilladelse til at rejse og opholde sig i et land omfattet af rejseforbuddet, hvis dette f.eks. måtte være påkrævet af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser, herunder EMRK. Der er videre henvist til, at spørgsmålet om rejseforbuddets opretholdelse vil kunne begæres prøvet ved domstolene efter 3 år fra endelig dom, dog således at perioden forlænges ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter, og at justitsministeren, når særlige omstændigheder taler for det, kan tillade, at indbringelse for retten sker tidligere.

Opholds-, kontakt- og rejseforbuddene rejser efter Justitsministeriets vurdering ikke andre spørgsmål i forhold til EMRK. Justitsministeriet har ikke fundet anledning til at foretage ændringer i adgangen til at forlange opretholdelsen af et idømt opholds-, kontakt-, eller rejseforbud prøvet ved domstolene.

2.1.5. Økonomi

Advokatrådet påpeger, at de foreslåede tiltag må antages at medføre et øget ressourceforbrug og en øget sagsbehandlingstid i et i forvejen presset domstolssystem.

Den Danske Dommerforening, landsretterne og byretterne har fremhævet, at lovforslaget må forventes at ville medføre væsentlige merudgifter for straffesagskæden, det vil sige politiet, anklagemyndigheden, domstolene og kriminalforsorgen, samt at det øgede ressourceforbrug – udover en øget sagstilgang – kan henføres til, at de enkelte sager vil blive mere tids- og ressourcekrævende. I november 2023 indgik regeringen en flerårsaftale med alle Folketingets partier om domstolenes økonomi 2024-2027. Det anføres, at det i den forbindelse findes væsentligt, at domstolenes tilføres de fornødne midler i forbindelse med lovændringer for at sikre, at flerårsaftalen ikke udhules af nye ressourcekrævende lovgivningsinitiativer.

Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering vurderer, at lovforslaget ikke medfører administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Justitsministeriet er enig i, at lovforslaget vil medføre væsentlige merudgifter for straffesagskæden. Bandepakke IV forventes samlet at medføre varige udgifter på 186,7 mio. kr., som i vidt omfang er finansieret på finansloven for 2024. Der er således bl.a. afsat 13,4 mio. kr. i 2024 og 15,7 mio. kr. årligt i 2025 og frem til håndteringen af udgifterne ved domstolene. Det er på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at der er taget højde for de økonomiske konsekvenser ved lovforslaget, hvorfor nærværende lovforslag ikke påvirker forudsætningerne i flerårsaftalen.

Dansk Socialrådgiverforening anfører, at den foreslåede ændring af § 20, stk. 2, i barnets lov, vil medføre et øget ressourcetræk i kommunerne.

KL har generelt bemærket, at lovforslaget vil have økonomiske og administrative konsekvenser for kommunerne, hvorfor KL forventer, at lovforslaget forhandles som led i det udvidede totalbalanceprincip (DUT). KL har i tillæg hertil ligeledes bemærket, at den foreslåede ændring af § 20, stk. 2, i barnets lov forventes at medføre, at der vil skulle udarbejdes flere børnefaglige undersøgelser i sager, hvor kommunen i dag udarbejder en afdækning af barnets forhold.

Justitsministeriet har noteret sig bemærkningerne og kan oplyse, at krav om DUT-midler som følge af lovforslaget kan rejses i forbindelse med den årlige DUT-forhandling, hvor der tages stilling til eventuel DUT-kompensation.

2.2. Bemærkninger til de enkelte punkter i lovforslaget

2.2.1. Fokuseret SSP-samarbejde skal afskærme brødre til bandemedlemmer fra bandemiljøet

2.2.1.1. Etablering af en retlig ramme med henblik på at sikre øget informationsdeling i SSP-samarbejdet

KL anfører, at muligheden for at dele oplysninger om enkeltpersoners tilknytning til bandemiljøer med det formål at identificere en potentiel risiko for søskende, skal være meget tydeligt formuleret, så det fremgår, at der er tale om deling som led i den offentlige myndighedsudøvelse, og at det i den forbindelse er vigtigt, at det fremgår tydeligt, at videregivelsen har kriminalpræventivt formål. KL anfører i den forbindelse, at der endvidere vil være behov for at anvise og inspirere til handlemuligheder og tiltag, som

SSP-samarbejdet lokalt kan bringe i anvendelse, og at der vil være tale om en anden type af indsatser og tiltag, som SSP-samarbejdet lokalt vil skulle tage i brug, for at kunne imødegå en potentiel risiko for at barnet/den unge bliver en del af banderelaterede aktiviteter.

Social- og Boligstyrelsen anfører, at videregivelse af oplysninger efter den foreslåede bestemmelse med fordel kan afgrænses således, at oplysningerne kun kan videregives til de sociale myndigheder i den ansvarlige kommune.

SSP-Samrådet anerkender behovet for at tydeliggøre, at det også er muligt for politiet at dele informationer om banderelationer. I den forbindelse ser rådet positivt på, at delingen fortsat sker efter en konkret og individuel vurdering, der tager udgangspunkt i sagens samlede omstændigheder, hvorfor rådet bakker op om indsættelsen af et nyt stk. 5 i retsplejelovens § 115.

Med den foreslåede § 115, stk. 5, i retsplejeloven lægges der op til at etablere en specifik retlig ramme for behandlingen af oplysninger om enkeltpersoners tilknytning til bandemiljøer m.v. med henblik på at sikre, at politiet i videre omfang end i dag deler sådanne oplysninger i regi af SSP-samarbejdet.

Justitsministeriet bemærker, at det er en betingelse for videregivelse af oplysninger i medfør af den foreslåede § 115, stk. 5, jf. stk. 1, nr. 1, at videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde (SSP-samarbejdet). Om dette er tilfældet, vil bero på en konkret og individuel vurdering, hvor der bl.a. skal lægges vægt på kategorien af oplysningerne samt hvor mange oplysninger, det er nødvendigt at udveksle, for at den aftalte indsats kan iværksættes. Justitsministeriet har på den baggrund ikke fundet anledning til at afgrænse bestemmelsen yderligere.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at det lokale SSP-samarbejde udgør en vigtig brik i det kriminalpræventive arbejde i forhold til børn og unge. Det er endvidere ministeriets opfattelse, at det er vigtigt, at den kriminalitetsforebyggende indsats tilrettelægges lokalt, så der bedst muligt tages højde for de konkrete, lokale forhold i den enkelte kommune. Inspiration til eventuelle handlemuligheder og tiltag i den kommunale kriminalpræventive indsats falder uden for nærværende lovforslag.

For så vidt angår oplysninger om at et barns eller ungs familiemedlem er dømt for bandekriminalitet, anfører **Det Kriminalpræventive Råd**, at det ofte vil være kendt blandt de lokale parter i det kriminalpræventive samarbejde, at barnets familie har sociale udfordringer, da personer, der bliver involveret i bandekriminalitet, ofte hører til blandt de mest udsatte. Rådet giver udtryk for, at såfremt de lokale parter i SSP-samarbejdet *ikke* er bekendt med, at familiemedlemmet er dømt for bandekriminalitet, bør politiet ved vurderingen af, om oplysningen skal videregives, være opmærksom på, at der også bør være forhold i barnets eget liv, der indikerer sociale udfordringer. Det anføres, at det skyldes, at der er en mulighed for, at barnet ikke vil blive involveret i den kriminalitet, som familiemedlemmet er, og at der ved videregivelsen er en risiko for at give barnet en rolle som del af en kriminel gruppering, der kan blive selvopfyldende. Rådet anfører endvidere, at der er risiko for, at videregivelsen påvirker barnets selvopfattelse og identitet i en negativ retning. Rådet anbefaler af samme årsag, at begrebet »et familiemedlem« afgrænses.

Justitsministeriet bemærker, at det er en betingelse for videregivelse af oplysninger i medfør af den foreslåede § 115, stk. 5, jf. stk. 1, nr. 1, at videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde (SSP-samarbejdet). Er barnet eller den unge ikke på kanten til at blive involveret i kriminalitet eller i kriminelle miljøer, vil det derfor som udgangspunkt ikke være nødvendigt at videregive oplysningen, hvorfor det ikke vil være muligt at videregive oplysninger herom i medfør af retsplejelovens § 115.

Justitsministeriet bemærker herudover, at der med lovændringen ikke tilsigtes en indskrænkning af bestemmelsen i retsplejelovens § 115, stk. 1, nr. 1, og at videregivelse af oplysninger om, at en person er dømt for en overtrædelse omfattet af straffelovens § 81 a, således kan finde sted, selv om der ikke er tale om et barns eller en ungs familiemedlem, hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende arbejde, jf. § 115, stk. 1, nr. 1.

Justitsministeriet har på denne baggrund ikke fundet anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

2.2.1.2. Øget fokus på banderelationer i den kommunale indsats over for børn og unge

KL anfører, at det ikke skal indgå i vurderingen af, om der skal udarbejdes en børnefaglig undersøgelse, om der er nære familiemedlemmer, der er dømt for bandekriminalitet. KL giver udtryk for, at såfremt forslaget fastholdes, skal det tydeliggøres, hvad der menes med nære familiemedlemmer, herunder om der er en forældelsesfrist. Herudover bemærker KL, at det er uklart, hvad der menes med, at oplysningerne skal indgå som et væsentligt og tungtvejende element i vurderingen af, om der skal igangsættes en børnefaglig undersøgelse. Endvidere anfører KL, at det ikke fremgår af lovforslaget, hvordan kommunen får oplysninger om, at et nært familiemedlem er dømt for bandekriminalitet, herunder om det er kommunen, der er forpligtet til at indhente oplysningerne hos politiet, eller om det er politiet, der er forpligtet til at informere kommunen. Endelig angiver KL, at det er vigtigt, at man er opmærksom på de kommunale medarbejders sikkerhed, hvis de får oplysninger om, at nære familiemedlemmer er dømt for bandekriminalitet, og at denne viden indgår i vurderingen af, om der skal iværksættes en børnefaglig undersøgelse.

Social -, Bolig - og Ældreministeriet bemærker, at det fremgår af bemærkninger til det foreslåede § 20, stk. 2, 2. pkt. i barnets lov (lovforslagets § 9, nr. 1), at nære familiemedlemmer kan være forældre, søskende eller andre personer i barnets familie med en tæt relation til barnet. Oplysningerne skal indgå i kommunens aktuelle vurdering af barnets situation og støttebehov. Det er uddybet i bemærkningerne til bestemmelsen, at det eksempelvis er tilfælde, hvor barnets relation til det dømte familiemedlem vurderes at påvirke barnets sundhed, udvikling og trivsel negativt.

Med lovforslaget er der lagt op til, at kommunerne – ved vurderingen af, om der skal igangsættes en børnefaglig undersøgelse – bl.a. skal lægge vægt på, om barnet eller den unges nære familiemedlemmer er dømt for bandekriminalitet, og at sådanne oplysninger bør indgå som et væsentligt og tungtvejende element i vurderingen.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker hertil, at kommunerne ikke har oplysningspligt. Det er tydeliggjort i bemærkninger til det foreslåede § 20, stk. 2, 2. pkt., i barnets lov (lovforslagets § 9, nr. 1), at kommunen kan få oplysningerne om disse forhold f.eks. gennem SSP-samarbejdet eller gennem samtale med barnet.

Der henvises i den forbindelse til, at der med lovforslaget er lagt op til at etablere en specifik retlig ramme for behandlingen af oplysninger om enkeltpersoners tilknytning til bandemiljøer, herunder oplysninger om, at et barn eller en ungs familiemedlemmer er dømt for en overtrædelse omfattet

af straffelovens § 81 a, der skal sikre, at politiet i videre omfang end i dag deler sådanne oplysninger i regi af SSP-samarbejdet.

Social -, Bolig - og Ældreministeriet har noteret sig KL's bemærkning om hensynet til medarbejdernes sikkerhed og bemærker, at kommunale medarbejdere også i dag kan få oplysninger om kriminelle forhold i forbindelse med undersøgelse af familiens forhold. Det vurderes, at kommunerne vil skulle håndtere oplysninger om, at nære familiemedlemmer er dømt for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a, på linje med de oplysninger, de kan få i dag.

Børnerådet anfører bl.a. at de stiller sig kritiske over for, hvorfor familiemedlemmers bandetilhørsforhold skal fremhæves i vurderingen af, om der skal igangsættes en børnefaglig undersøgelse og bemærker, at børne- og ungerådgivere altid skal foretage en helhedsorienteret og individuel vurdering og være varsomme med at tillægge særlig vægt til forudbestemte forhold, som måske/måske ikke har betydning.

Det Kriminalpræventive Råd bemærker, at det er væsentligt at bevare fokus på en balanceret vurdering af risikofaktorer og beskyttende faktorer, som barnet er udsat for, i vurderingen af behovet for en børnefaglig undersøgelse.

Dansk Socialrådgiverforening anfører, at forslaget bl.a. rummer risiko for at medføre stigmatisering og manglende proportionalitet i indsatsen, samt at socialrådgiverne i kommunen har kompetencerne til at vurdere, hvorvidt det er relevant at iværksætte en børnefaglig undersøgelse. Foreningen foreslår, at lovforslaget i højere grad tilpasses barnets lov, således at kommunerne allerede ved den indledende screening af sagen kan vurdere, om en børnefaglig undersøgelse er uproportional.

Social- og Boligstyrelsen foreslår, at det fremgår af lovforslaget, at kommunerne bl.a. skal lægge vægt på, om barnet eller den unges nære familiemedlemmer er dømt for bandekriminalitet ved vurderingen af, om der skal igangsættes en børnefaglig undersøgelse eller en afdækning.

Social -, Bolig - og Ældreministeriet har noteret sig bemærkningerne og er enig i, at oplysningerne om, at nære familiemedlemmer er dømt for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a, skal indgå i en samlet vurdering, hvor kommunen skal tage udgangspunkt i, hvorvidt det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges støttebehov at igangsætte en børnefaglig undersøgelse. Det er tydeliggjort i pkt. 3.1.1.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at forslaget ikke indebærer

ændringer i betingelserne for, hvornår en børnefaglig undersøgelse skal gennemføres efter barnets lov. Der er således alene lagt op til at foretage en ændring af vægningen af de hensyn, som indgår i kommunens faglige vurdering af, hvorvidt der skal igangsættes en børnefaglig undersøgelse.

Det er herudover tydeliggjort i pkt. 3.1.1.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at viden om, at nære familiemedlemmer er dømt for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a, også kan være en faktor ind i en afdækning efter § 19 i barnets lov, hvis kommunen på baggrund af en screening efter § 18 i barnets lov vurderer, at der er behov for at afdække et eller flere forhold af betydning for et barns eller en ungs støttebehov.

2.2.2. Videregivelse af fortrolige oplysninger om personer over 18 år til forældre og andre med lignende tætte relationer

SSP-Samrådet finder, at en mulighed for, at de sociale myndigheder kan videregive fortrolige oplysninger til forældre eller andre med lignende tætte relationer vil være til stor gavn for de unge, som hjælpes i det kriminalitetsforebyggende samarbejde. Rådet fremhæver, at informationsdelingen bør omfatte det samlede kommunale SSP-samarbejde. Det anføres, at det skyldes, at personer i SSP-samarbejdet kan være ansættelsesmæssigt placeret et andet sted end hos de sociale myndigheder, selv om personerne løser opgaver, som formelt vil tilskrives det sociale myndighedsarbejde.

Justitsministeriet er enig med SSP-Samrådet i, at informationsdelingen bør omfatte det samlede kommunale SSP-samarbejde, herunder kommunale medarbejdere i SSP-samarbejdet, der ansættelsesmæssigt er placeret et andet sted end hos de sociale myndigheder, men som løser opgaver, der formelt tilskrives det sociale myndighedsarbejde. Justitsministeriet har på den baggrund præciseret bemærkningerne til den foreslåede § 115 a i retsplejeloven (lovforslagets § 2, nr. 3).

Datatilsynet giver udtryk for, at der med den foreslåede udvidelse af retsplejelovens § 115 a fastsættes en væsentligt lempeligere mulighed for de sociale myndigheder til at videregive personoplysninger om en person over 18 år til dennes forældre m.v. end den, der følger af databeskyttelsesreglerne. Datatilsynet foreslår derfor, at det i lovbemærkningerne uddybes, hvilke nærmere kriterier de sociale myndigheder kan lægge vægt på, når myndighederne skal vurdere, om der kan videregives personoplysninger med hjemmel i den foreslåede bestemmelse.

Justitsministeriet bemærker, at der med lovforslaget lægges op til at udvide den allerede gældende ordning, der gør det muligt for politiet at dele fortrolige oplysninger vedrørende personer, der er fyldt 18 år, til forældre eller andre, herunder familiemedlemmer, der har lignende tætte relationer til den pågældende person, hvis videregivelsen må anses for nødvendig som led i en kriminalitetsforebyggende indsats over for personen, til også at omfatte sociale myndigheder.

Der er med lovforslaget lagt op til, at videregivelse af oplysninger er betinget af, at videregivelsen må anses for nødvendig som led i en kriminalitetsforebyggende indsats over for den pågældende. Der kan således alene videregives de oplysninger, som er nødvendige for, at forældre m.v. kan opnå en sådan viden om kriminalitetens omfang og karakter, at de vil være i stand til at vurdere situationen og have mulighed for at påvirke den pågældendes adfærd. De sociale myndigheder vil således – på samme måde som politiet gør efter den gældende bestemmelse – i hvert enkelt tilfælde skulle vurdere, om det konkret er nødvendigt for den kriminalpræventive indsats at videregive de pågældende oplysninger, for at forældrene m.v. har mulighed for at påvirke den unges adfærd. De sociale myndigheder skal desuden vurdere, om der er grund til at antage, at netop den person, hvortil videregivelsen sker, vil kunne påvirke den unge i en positiv retning og derved bidrage til at forhindre, at den unge udvikler eller fortsætter en kriminel adfærd, herunder udbygger sin tilknytning til en kriminel gruppering.

Justitsministeriet har på baggrund af Datatilsynets høringssvar foretaget en uddybning i bemærkningerne til den foreslåede § 115 a i retsplejeloven (lovforslagets § 2, nr. 3), således at det bl.a. fremgår, at der ved vurderingen af, om der er grund til at antage, at personen vil kunne påvirke den unge i en positiv retning bl.a. kan lægges vægt på, om den unge vurderes at have tillid til personen, og om personen vurderes at have de nødvendige ressourcer til at kunne adfærds- og holdningspåvirke den unge, hvad enten det drejer sig om begyndende eller længerevarende kriminalitet eller tilknytning til en kriminel gruppering.

Endvidere fremgår det nu af bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse, at det i forhold til forældre og andre familiemedlemmer desuden skal vurderes, hvorvidt familien i sig selv i visse tilfælde vil kunne udgøre en risikofaktor for den unge. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis

der er tale om en familie, som generelt har kriminalitetsproblemer. I sådanne tilfælde vil det i almindelighed ikke være hensigtsmæssigt at involvere familien.

KL anfører, at formuleringen i lovændringen tydeligt skal hjemle, at deling af den type af information er underlagt betegnelsen almindelig myndighedsudøvelse. **KL** anfører i den forbindelse, at det bør fremgå tydeligt, at videregivelsen har et kriminalpræventivt formål. **KL** anfører endvidere, at der er behov for en klar afgrænsning af, hvad der menes med »familiemedlemmer, der har lignende tætte relationer til den pågældende person«.

Justitsministeriet bemærker, at det er en betingelse for videregivelse af oplysninger i medfør af retsplejeloven § 115 a, at videregivelsen må anses for nødvendig som led i en kriminalitetsforebyggende indsats over for den pågældende. Der kan således alene videregives de oplysninger, som er nødvendige for, at forældre m.v. kan opnå en sådan viden om kriminalitetens omfang og karakter, at de vil være i stand til at vurdere situationen og have mulighed for at påvirke den pågældendes adfærd, jf. Folketingstidende 2013-14, tillæg A, L 112 som fremsat, side 53.

Justitsministeriet bemærker endvidere, at videregivelsen af oplysninger efter retsplejeloven § 115 a kan finde sted til forældre eller andre, herunder familiemedlemmer, der har lignende tætte relationer til den pågældende person. Det beror på en konkret vurdering, om f.eks. en onkel har en så tæt relation til en ung person, at den kan sammenlignes med relationen mellem en person og vedkommendes forældre, jf. Folketingstidende 2013-14, tillæg A, L 112 som fremsat, side 53. Det antages imidlertid, at dette i praksis først og fremmest vil forekomme i forhold til andre familiemedlemmer. Der vil således kun helt undtagelsesvist være den forudsatte tætte relation mellem en ung person og eksempelvis en klubmedarbejder, sportstræner eller underviser.

Justitsministeriet har på den baggrund ikke fundet anledning til i bemærkningerne at afgrænse dette yderligere.

Dansk Socialrådgiverforening udtrykker bekymring i forhold til muligheden for at videregive fortrolige oplysninger om voksne borgere til familiemedlemmer uden borgerens samtykke. Foreningen anfører i den forbindelse, at forslaget er et brud med den grundlæggende

forvaltningsretlige bestemmelse om tavshedspligt, der er helt afgørende i socialrådgivernes og de sociale myndigheders arbejde, og at man er bekymret for, at muligheden for at socialrådgiveren videregiver fortrolige oplysninger uden samtykke, kan præge den samarbejdsrelation og tillid, som er helt afgørende i det kriminalitetsforebyggende arbejde.

Det Kriminalpræventive Råd anfører, at rådet er betænkeligt ved at indskrænke udsatte gruppers rettigheder, men noterer sig, at Rigspolitiet har oplyst, at politiet har haft gode erfaringer med redskabet. Rådet peger endvidere på, at inddragelse af familie eller andre nære relationer har størst effekt, når det sker ad frivillighedens vej. Rådet giver udtryk for, at der kan være forhold i relationen, som har medvirket til den unges situation, som ikke er kendte af myndighederne, f.eks. vold eller andre overgreb.

Justitsministeriet bemærker, at der med bestemmelsen er lagt op til at indføre en mulighed for sociale myndigheder til at videregive oplysninger som led i en kriminalpræventiv indsats over for enkelte borgere. Det fremgår af pkt. 3.1.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at Justitsministeriet vurderer, at indførelse af en sådan adgang for de sociale myndigheder vil kunne styrke den forebyggende indsats mod kriminalitet i kommunerne yderligere for så vidt angår unge over 18 år. Det skyldes, at de sociale myndigheder med den foreslåede ændring vil få adgang til at inddrage personer, der vurderes at have den unges tillid, og som samtidig vurderes at have de nødvendige ressourcer til at kunne adfærds- og holdningspåvirke den unge i en positiv retning.

Bestemmelsen indebærer derimod ikke nogen pligt for sociale myndigheder til at videregive oplysninger, hvorfor det vil være op til den enkelte medarbejder/myndighed at bestemme, om de pågældende oplysninger videregives. Oplysninger vil således kunne undlades at videregives, hvis myndigheden f.eks. vurderer, at en videregivelse vil kunne få negativ indvirkning på den relation, der er opbygget med den pågældende borger.

2.2.3. Forbud mod handlinger, der er egnede til at bidrage til, at personer under 18 år involveres i kriminalitet

Advokatrådet anfører, at det er af central retssikkerhedsmæssig betydning, at straffebestemmelser formuleres så præcist, at der ikke efterlades tvivl om, hvilke handlinger der kriminaliseres. Rådet mener, at det fremstår uklart, hvilke handlinger der omfattes af forbuddet mod rekrutteringsfremmende handlinger rettet mod børn og unge, herunder navnlig om der tilsigtes en

udvidelse af det strafbare område i forhold til handlinger, der allerede i dag vil være omfattet af den almindelige bestemmelse om medvirken og forsøg på medvirken.

Dansk Socialrådgiverforening bakker op om forslaget, som de betragter som en beskyttelse af sårbare børn og unge.

Danske Advokater mener, at det er prisværdigt, at man gerne vil forebygge, at børn og unge kommer ind i en kriminel løbebane. Danske Advokater anfører, at det er et retssikkerhedsmæssigt grundprincip, at loven skal være klar og gennemskelig, og at sammenhængen mellem forbrydelse og straf skal være proportionel, klar og forudsigelig. Ifølge Danske Advokater er dette ikke tilfældet med den foreslåede bestemmelse om forbud mod rekrutteringsfremmende handlinger rettet mod børn og unge. Danske Advokater anfører videre, at overtrædelse af bestemmelsen vil kunne give op til fire års fængsel, og at det derfor er foruroligende, at gerningsindholdet er uklart og ikke tilstrækkelig beskrevet i bemærkningerne til bestemmelsen. Der stilles i denne sammenhæng spørgsmål om, hvorvidt det er nok, at en tidligere dømt låner en hammer til naboens søn, da hammeren potentielt kan bruges til kriminalitet.

SSP-Samrådet bakker som udgangspunkt op om, at rekrutteringsfremmende handlinger sanktioneres. Rådet anfører dog, at det er væsentligt, at bevisførelsen er på plads, for at såvel den unge over 18 år samt den unge under 18 år kan forstå, hvorfor handlingen er ulovlig.

Justitsministeriet er enig med høringsparterne i, at skal være klart, hvilken adfærd der er strafbelagt. Forbuddet mod handlinger, der er egnede til at bidrage til, at en person under 18 år involveres i kriminalitet, er derfor nærmere beskrevet i bemærkninger til den foreslåede § 191 b i straffeloven (lovforslagets § 1, nr. 15), hvor der også gives en række eksempler på handlinger, der vil være omfattet af bestemmelsen.

Hvilke handlinger, der konkret er egnede til at bidrage til, at en person under 18 år involveres i kriminalitet, vil afhænge af omstændighederne, der knytter sig til handlingerne. Det er derfor ikke muligt at lave en udtømmende opstilling af de omfattede handlinger.

Justitsministeriet har på baggrund af hørings svarene uddybet bemærkninger til bestemmelsen. Der er bl.a. tilføjet yderligere eksempler,

og det er præciseret, at overladelse af redskaber alene vil være omfattet af den foreslåede bestemmelse, når det sker til brug for kriminalitet.

Straf for medvirken og forsøg forudsætter, at gerningspersonen har forsæt til en forbrydelse, der i et vist omfang er konkretiseret. I forhold til disse almindelige regler om forsøg og medvirken vil der efter den foreslåede bestemmelse ikke skulle føres bevis for, at gerningspersonen har forsæt til en sådan konkretiseret strafbar handling. Gerningsindholdet i den foreslåede bestemmelse vil således være fuldbyrdet, når gerningspersonen har udført en handling, der er egnet til at bidrage til, at en person under 18 år involveres i kriminalitet.

2.2.4. Fratagelse af børne- og ungedyelsen for dømte bandemedlemmer

Børnerådet anfører, at de finder det uklart, hvorvidt karantæneordningen medfører en reduceret udbetaling af børne- og ungedyelsen. Derudover finder rådet det uklart, hvordan ordningen vil fungere i praksis, hvis den dømte forælder ved løsladelse, er barnets eneste forældremyndighedsindehaver, og hvordan ordningen skal fungere i praksis, hvis børne- og ungedyelsen i dette tilfælde udbetales til et potentielt mindre barn.

Derudover bemærker Børnerådet, at i det tilfælde, at karantæneordningen påvirker størrelsen af den udbetalte børne- og ungedyelse, vil rådet på det kraftigste opfordre til, at der foretages en børnerettighedsvurdering (Child Rights Impact Assessment (CRIA)) for at sikre, at lovgivningen lever op til børnekonventionen.

Dansk Socialrådgiverforening anfører, at de mener at hensigten med børne- og ungedyelsen er at dække nogle af de udgifter, der er forbundet med at være en børnefamilie, og at det forskyder formålet med ydelsen at blande den sammen med strafferetten. Foreningen giver udtryk for, at en karantæne risikerer at ramme børnene, og at hensynet til barnets tarv bør være udgangspunktet.

Danske Advokater giver udtryk for, at de er undrende over for denne efterfølgende sanktion på børne- og ungedyelsen, som i sidste ende kan risikere at gå ud over barnet. Danske Advokater opfordrer derfor til, at det overvejes at lave en undtagelsesbestemmelse, hvor ydelsen alligevel kan udbetales til den tidligere straffede, hvis dette vurderes at tjene til barnets bedste. Det anføres, at det f.eks. kan være i tilfælde, hvor den tidligere

straffede er eneforældremyndighedsindehaver, har barnet boende hos sig, og barnet ikke selv vurderes at kunne varetage sine økonomiske interesser, f.eks. pga. alder. Danske Advokater bemærker, at en sådan ændring vil være i overensstemmelse med aftale om Bandepakke IV, hvor det er aftalt, at ”Dømte bandemedlemmer skal kunne fratages børne- og ungeydelse” (Danske Advokaters understregning).

Det Kriminalpræventive Råd anfører, at mange børn og unge med kriminelle eller tidligere kriminelle forældre i forvejen er økonomisk udsatte. Rådet giver udtryk for, at en forværring af et barns økonomiske udsathed ville kunne lede til en forværring eller yderligere forværring af barnets livsvilkår, trivsel og udviklingsmuligheder, bl.a. ved at gøre barnet ude af stand til at kunne deltage i fritidsaktiviteter og andre fællesskaber på linje med andre børn. Rådet anbefaler, at det præciseres, hvordan ændringen kan føre til mindredgifter. Derudover anbefaler rådet, at det præciseres, hvad der sker i tilfælde af, at en dømt er eneforsørger.

Justitia anfører, at indgreb i den dømte persons økonomiske forhold kan medføre eftervirkninger, der kan have betydelige konsekvenser, også efter den almindelige straf er udstået. Det anføres, at dette er problematisk, da det ikke kun påvirker den dømte, men også dennes børn og partner, som risikerer at blive hjemløse og stå uden midler til basale fornødenheder. Justitia giver udtryk for, at det er et grundlæggende princip i dansk ret, at man ikke hæfter for andre handlinger end sine egne. Det anføres, at en dom for et strafbart forhold derfor heller ikke bør kunne få retsfølger for andre end den, som forbrydelsen kan tilregnes. Forslaget må derfor efter Justitias vurdering anses for uproportionalt og unødvendigt.

Retspolitisk Forening anfører, at de mange forslag om ændring af skattelov, lov om sociale ydelser m.fl. vil medføre, at den pågældende personkreds mister al forsørgelsesgrundlag, hvilket alt andet lige vil bringe de pågældende personer i en ganske vanskelig situation, herunder særligt, hvis de har mindreårige børn, som skal brødfødes.

Som det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, er aftalepartierne enige om, at dømte bandemedlemmer skal kunne fratages børne- og ungeydelsen.

Skatteministeriet bemærker, at den foreslåede ordning er en udvidelse af den allerede gældende 3-årige karantæneordning for personer, som

idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en lovovertrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a. Ministeriet har taget Danske Advokaters bemærkning til efterretning, men fastholder, at i alle tilfælde omfattet af den foreslåede § 4 e, stk. 2, i lov om en børne- og ungeydelse ophører udbetalingen af børne- og ungeydelsen til den dømte i en periode på 3 år fra løsladelsen.

Ministeriet bemærker desuden, at i tilfælde, hvor den dømte forælder ved løsladelse er barnets eneste forældremyndighedsindehaver, og det forudsættes, at barnet f.eks. ikke er i privat familiepleje, da vil børne- og ungeydelsen blive udbetalt til barnet uanset barnets alder.

Den foreslåede 3-årige karantæneordning regulerer ikke størrelsen på børne- og ungeydelsen, og den dømtes del af børne- og ungeydelsen udgår ikke. Den del af børne- og ungeydelsen, som den dømte fratages ved løsladelse, skal udbetales til den anden forældremyndighedsindehaver, den eller de personer, der har taget barnet i pleje, eller barnet eller den unge selv, jf. den foreslåede § 4 e, stk. 2, i lov om en børne- og ungeydelse.

Med udformningen af karantæneordningen er det således alene den dømte, der hæfter for egne handlinger. Dette følger af, at den dømtes del af børne- og ungeydelsen, ikke vil udgå, men derimod vil blive udbetalt til en anden. Børne- og ungeydelsen vil således fortsat blive udbetalt for barnet.

Skatteministeriet skønner, at der ikke vil være mindreudgifter forbundet med udbetaling af børne- og ungeydelse som følge af forslaget. Dette er præciseret i lovforslaget.

SSP-Samrådet anfører, at de kan bakke op om forslaget, såfremt børneydelsen i stedet udbetales til en anden forældremyndighedsindehaver eller værge, således at fratagelsen af ydelsen ikke kommer barnet til last. Det anføres, at forslaget således kan sikre, at pengene reelt går til barnets bedste og ikke til den kriminelle.

Udbetaling Danmark anfører, at Udbetaling Danmark ikke nødvendigvis vil kunne nå at stoppe udbetalingen af børne- og ungeydelsen fra kvartalet/månedens efter løsladelsen, og gør i forlængelse heraf opmærksom på, at Udbetaling Danmark også er afhængig af at få oplysningerne om løsladelsen fra kriminalforsorgen tids nok til, at Udbetaling Danmark vil kunne stoppe børne- og ungeydelsen som foreslået.

Udbetalings Danmark bemærker, at hvis Udbetaling Danmark skal kunne stoppe børne- og ungedelsen inden den første udbetaling efter løsladelsen, forudsætter det, at Udbetaling Danmark på forhånd ved, hvilke ydelser borger modtager, og det gør Udbetaling Danmark ikke i dag. Det anføres, at en sådan administration desuden vil adskille sig fra håndteringen af de øvrige karantæneordninger, hvilket vil betyde, at Udbetaling Danmark skal implementere de nye regler i registersamkøringssystemet, som skal håndteres parallelt med de eksisterende, hvilket vil øge kompleksiteten.

Udbetaling Danmark anbefaler, at karantæneordningen på børne- og ungedelsesområdet skal forstås og administreres på tilsvarende vis som ved de øvrige karantæneordninger. Som følge heraf anbefaler Udbetaling Danmark, at der i stil med de øvrige karantæneordninger tilføjes en tilbagebetalingsbestemmelse, der giver hjemmel til at kræve uberettiget udbetalte ydelse tilbagebetalt, og uden at stille krav om, at personen skal have modtaget ydelsen mod bedre vidende.

Udbetaling Danmark bemærker, at den anbefalede tilbagebetalingsordning vil betyde, at Udbetaling Danmark, ud over at skulle kræve den dømtes del af børne- og ungedelsen tilbagebetalt, også skal udbetale den dømtes del af ydelsen til den anden forældremyndighedsindehaver eller til den eller de personer, der har taget barnet i pleje med tilbagevirkende kraft.

Skatteministeriet deler Udbetaling Danmarks betragtninger og har indsat en tilbagebetalingshjemmel i bestemmelsen samt tilrettet bemærkningerne til den foreslåede § 4 e, stk. 2, i lov om en børne- og ungedelse (lovforslagets § 8, nr. 1).

2.2.5. Styrket opholdsforbud og nyt kontaktforbud

Hjælp Voldsofre angiver, at en øget anvendelse af opholds- og kontaktforbud muligvis kan minimere recidiv blandt voldsudøvende bandekriminelle.

Retspolitisk Forening anfører, at ændringsforslagene, om at fratage en bestemt personkreds retten til efter endt afsoning at færdes frit på alle lokationer, fremstår som et alvorligt indgreb i retten til personlig frihed.

SSP-Samrådet støtter som udgangspunkt, at opholdsforbuddet og kontaktforbuddet styrkes. Rådet giver dog udtryk for, at der er et par

væsentlige udfordringer, der bør iagttages, og som kræver yderligere afdækning og vurdering. Rådet anfører, at et opholdsforbud kan have den konsekvens, at man minimerer personens adgang til beskyttende faktorer som positive relationspersoner, job m.m. Det anføres endvidere, at det i den sammenhæng er væsentligt, at man har grundige overvejelser om, hvad der i den enkeltes tilfælde kan være et anerkendelsesværdigt formål, og at dette kan justeres løbende, da forhold, der kan være anerkendelsesværdige, kan skifte i løbet af ganske kort tid.

Som det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, er aftalepartierne enige om at styrke opholdsforbuddet og at indføre et forbud mod kontakt med andre bandemedlemmer. Justitsministeriet finder, at initiativerne bør gennemføres ved at nyaffatte straffelovens § 79 a, således at bestemmelsen kommer til at indeholde et styrket opholdsforbud samt et nyt kontaktforbud.

Justitsministeriet bemærker derudover, at det i dag er muligt at idømme personer dømt for banderelateret kriminalitet et opholdsforbud, jf. straffelovens § 79 a. Det følger i den forbindelse af straffelovens § 79 a, stk. 3, at politiet kan meddele tilladelse til færden eller ophold i et område omfattet af et opholdsforbud efter stk. 1, hvis det af særlige grunde må anses for beføjet. Som det fremgår af pkt. 3.2.1.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, kan der være særlige tilfælde, hvor en person, der er idømt et opholdsforbud, har et særligt anerkendelsesværdigt formål med at færdes eller opholde sig i det område, som forbuddet vedrører. Det er foreslået, at gældende ret herom videreføres ved nyaffattelsen af straffelovens § 79 a.

Justitsministeriet henviser herudover til pkt. 4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, hvor forholdet til grundloven og Danmarks internationale forpligtelser efter EMRK er beskrevet for så vidt angår det styrkede opholdsforbud og det nye kontaktforbud. Som det fremgår heraf, er det ministeriets vurdering, at den foreslåede ordning kan gennemføres inden for rammerne af grundloven og Danmarks internationale forpligtelser, herunder grundlovens §§ 78 og 79 (om forenings- og forsamlingsfrihed) samt EMRK artikel 8 (om ret til respekt for privatliv og familieliv).

Justitia anfører, at forslaget indeholder mulighed for at idømme et opholdsforbud, hvor det er tilknytningen til bandemiljøet på gerningstidspunktet (og ikke domstidspunktet), der er afgørende for, om der kan gives opholdsforbud. Justitia giver udtryk for, at et sådant

opholdsforbud imidlertid vil kunne indebære en uproportional og unødvendig indskrænkning af den dømtes ret til at bevæge sig frit. Det anføres, at der kan gå lang tid mellem gerningstidspunkt og domsafsigelse, nogle gange flere år, hvorfor opholdsforbuddet kan miste sin relevans i tilfælde, hvor den pågældende i mellemtiden har forladt rocker-/bandemiljøet. Justitia giver også udtryk for, at udvidelsen af anvendelsen af opholdsforbuddet til også at gælde ved overtrædelse af knivloven kan være uproportional.

Justitsministeriet bemærker, at det bl.a. fremgår af en evaluering af 31. januar 2022, som Rigspolitiet og Rigsadvokaten har foretaget af opholdsforbuddet i straffelovens § 79 a, at der kan være visse bevismæssige udfordringer forbundet med at få en tiltalt idømt et opholdsforbud efter straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt. Det skyldes, at domstolene på baggrund af ordlyden af bestemmelsen i visse tilfælde har lagt til grund, at bandetilknytningen skal være gældende på domstidspunktet og ikke på gerningstidspunktet. Bandetilknytningen kan dog være vanskelig at bevise, navnlig hvis den tiltalte har været varetægtsfængslet i en længere periode op til dommen. Dette fremgår også af Serviceeftersynet. Det er på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at der ved spørgsmålet om tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, bør tages udgangspunkt i, om tilknytningen forelå på gerningstidspunktet.

Justitsministeriet bemærker desuden, at det fremgår af Serviceeftersynet, at Rigspolitiet ser en øget tendens til besiddelse af knive m.v. i det offentlige rum, samt at Rigsadvokaten og Rigspolitiet i Serviceeftersynet bemærker, at straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt., kan overvejes udvidet til også at omfatte knivlovsovertrædelser. Det er derfor Justitsministeriets vurdering, at kredsen af love, der kan medføre et opholdsforbud i medfør af det foreslåede i straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt., bør udvides til også at omfatte knivloven, for at imødegå den øgede tendens til besiddelse af knive m.v. i det offentlige rum.

Advokatrådet anfører om kontaktforbuddet, at der er tale om et kendt lovgivningsmæssigt værktøj, der udstrækkes til også at gælde personer, som dømmes for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a. Rådet har forståelse for ønsket om at forebygge bandekriminalitet og dermed beskytte samfundet og dets borgere, men er bl.a. bekymret for rækkevidden af det foreslåede kontaktforbud.

Advokatrådet udtrykker, at der lægges op til et særdeles vidtgående indgreb i den personlige frihed, hvorfor der i tillæg til en grundig og konkret proportionalitetsafvejning bør stilles betydelige krav til klarhed omkring forbuddets konkrete omfang. Rådet anbefaler således, at det præciseres i lovforslaget, at straf for overtrædelse af forbuddet forudsætter en forudgående advarsel fra politiet, bortset fra tilfælde hvor det er helt ubetænkeligt at lægge til grund, at den dømte måtte anse den pågældende for omfattet af forbuddet. Rådet anfører også, at da der ofte i betydelig grad indgår et subjektivt element ved vurderingen af, om en person kan anses som banderelateret, bør det endvidere fremgå udtrykkeligt, at politiets forudgående advarsel vil være genstand for særskilt prøvelse ved domstolenes behandling af straffesager vedrørende overtrædelse af kontaktforbud.

Den Danske Dommerforening udtrykker, at kontaktforbuddet vil have et væsentligt større anvendelsesområde end ordningen vedrørende terrordømte, idet den omfatter en betydeligt bredere vifte af kriminalitetstyper og derfor også må forventes at ville berøre en betydeligt større og mere varieret persongruppe.

Justitia anfører, at kontaktforbuddet er meget vidtgående og må betragtes som en form for ekstra straf, der i praksis vil opleves som meget indskrænkende i forhold til den personlige frihed. Justitia giver udtryk for, at forslaget indeholder en meget stor personkreds, som omfatter kontakt med alle personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til. Det anføres, at det også omfatter personer, som efter domstidspunktet bliver tilknyttet den pågældende gruppe, hvilket udgør en meget vidtgående indskrænkning i den dømtes frihed. Det anføres endvidere, at kontaktforbuddet omfatter enhver kontakt med de omfattede personer, herunder om andre ting end kriminalitet m.v. Justitia anser det for at være særligt indgribende, når personer, som har afsonet deres straf og ikke ønsker at fortsætte en kriminel løbebane, afskæres fra kontakt til sociale relationer. Justitia giver også udtryk for, at det er uproportionalt, at overtrædelse som udgangspunkt skal medføre fængselsstraf. Det er på denne baggrund Justitias vurdering, at indførelse af kontaktforbud er et meget indgribende redskab, som på ingen måde kan stå på mål med tiltagets formål.

Justitsministeriet bemærker hertil, at det foreslåede kontaktforbud i straffelovens § 79 a alene vil kunne idømmes som led i en dom for banderelateret kriminalitet m.v., og at det efter ministeriets opfattelse er kriminalitet, hvor der gør sig særligt tungtvejende hensyn gældende i forhold til bl.a. at mindske risikoen for nye lovovertrædelser af lignende beskaffenhed.

Det fremgår af det foreslåede § 79 a, stk. 3, 1. pkt., i straffeloven, at der ved kontaktforbud forstås et forbud mod at søge at kontakte personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet har tilknytning til. Som anført i pkt. 3.2.1.3.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger forudsættes det, at et idømt kontaktforbud som udgangspunkt vil skulle omfatte kontakt med alle personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til. Justitsministeriet finder det nødvendigt for forbuddets egnethed, at det er dynamisk og som udgangspunkt omfatter alle personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til. Ministeriet har herved lagt vægt på, at de dømte er særligt udsatte for enten at blive fastholdt eller at falde tilbage i et det kriminelle miljø gennem kontakt med andre personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer, som den dømte.

Som det fremgår af pkt. 3.2.1.3.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger, kræves der forsæt til alle elementer i den foreslåede § 79 a, stk. 3, jf. straffelovens § 19. Der kræves således forsæt med hensyn til, at den person, som den dømte søger at kontakte, er tilknyttet samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til. Det forudsættes i den forbindelse, at straf for overtrædelse af forbuddet i tilfælde, hvor tilknytningen til grupperingen ikke er klar – f.eks. på grund af manglende forudgående kendskab eller fravær af tydelige kendetegn – vil kræve en forudgående advarsel fra politiet om, at kontakt med personen af politiet vurderes at udgøre en overtrædelse af forbuddet.

Justitsministeriet bemærker, at politiets forudgående advarsel har til formål at sikre tilstrækkelig klarhed for den dømte om indholdet af forbuddet. En advarsel vil således ikke kunne gøres til genstand for en selvstændig prøvelse ved domstolene, idet en advarsel ikke i sig selv har nogen retsvirkning over for den dømte. Justitsministeriet har i pkt. 3.2.1.3.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger tilføjet, at der ikke vil gælde nogen

formkrav til den forudgående advarsel, idet den dog vil skulle kunne dokumenteres af politiet.

SSP-Samrådet anfører, at det ikke i beskrivelsen vedrørende kontaktforbuddet er tydeligt, hvornår der reelt er tale om ”kontakt”. Rådet giver udtryk for, at der f.eks. beskrives e-mails og beskeder på Facebook, men at de unge er på andre hurtigt forandrende medier, hvor det kan ske, at man skriver i den samme tråd i en nyhedsstrøm, kommenterer det samme opslag, selv om det ikke var intentionen at være i kontakt, at man ”liker” et opslag osv.

SSP-Samrådet udtrykker også, at det i forbindelse med en afsoning synes problematisk, at man ikke kan opretholde et kontaktforbud, idet rådets erfaringer er, at det kriminelle netværk i høj grad styrkes i forbindelse med en afsoning.

For så vidt angår delen om, hvornår noget udgør kontakt, bemærker Justitsministeriet, at det fremgår af bemærkningerne til det foreslåede § 79 a, stk. 3, 1. pkt., i straffeloven (lovforslagets § 1, nr. 6), at kontaktforbuddet vil omfatte en hvilken som helst kontakt, som foregår gennem internettet eller et lignende system til spredning af information. Som eksempler kan nævnes e-mail, internetchat, internettelefoni, onlinespil med chatfunktion og sociale medier, herunder Facebook, Instagram, X, Snapchat og TikTok. Det samme gælder for kontakt, som finder sted på det mørke internet (dark web), som er en betegnelse for et netværk, som det kræver særlig software for at få adgang til. Netværket gør det herefter muligt for brugerne at skjule både deres handlinger og identiteter og er dermed særdeles velegnet for kriminelle, der ønsker at skjule ulovlige aktiviteter. Endvidere vil brug af Skype, Facetime, WhatsApp, Viber og lignende programmer til opkald, chat og videoopkald via internettet være omfattet af forbuddet. Det bemærkes, at forbuddet ligeledes forudsættes at omfatte fremtidige kommunikationsteknologier, der på linje med internettet vil kunne bruges til spredning af information.

Kontakten vil endvidere skulle være rettet mod en eller flere konkrete personer, der er omfattet af forbuddet. En generel henvendelse eller et opslag, eksempelvis på en Facebook-profil eller Instagram-konto, herunder både på den dømtes egen profil eller på en andens, vil derimod i almindelighed ikke være omfattet af forbuddet. Det bemærkes, at en sådan henvendelse, der indledningsvis er generel, undervejs vil kunne skifte

karakter og således blive omfattet af forbuddet. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis en generel henvendelse på den dømtes egen Facebook-profil eller i et lukket chatrum eller Facebookgruppe udvikler sig til en samtale med en eller flere personer omfattet af forbuddet.

For så vidt angår delen om afsoning, bemærker Justitsministeriet, at det følger af den foreslåede § 79 a, stk. 3, 3. pkt. i straffeloven (lovforslagets § 1, nr. 6), at kontaktforbud ikke omfatter andre indsatte i kriminalforsorgens varetægt, når den dømte er i kriminalforsorgens varetægt. Som det fremgår af bemærkningerne til det foreslåede § 79 a, stk. 3, 3. pkt., skal det ses i sammenhæng med, at bandemedlemmer ofte placeres i særlige afdelinger i kriminalforsorgen, samt at der kan gælde særlige vilkår for bandemedlemmers afsoning. Det bemærkes, at Justitsministeriet har fundet anledning til at præcisere bestemmelsen, så det fremgår tydeligere for den dømte, hvornår kontaktforbuddet er gældende i forbindelse med indsættelse.

Advokatrådet henviser vedrørende tilsynet med kontaktforbuddet til bekymringerne i deres tidligere høringssvar vedrørende ordningerne i straffelovens §§ 79 b og 236. Rådet finder det særdeles betænkeligt, at et så omfattende tilsyn kan gennemføres alene på baggrund af den tidligere dom og uden noget krav om mistanke om tilbagefald til ny kriminalitet. Det anføres, at da der ikke er tale om et straffeprocessuelt indgreb, vil den dømte ligeledes være afskåret fra at få erstatning for uretmæssig ransagning m.v.

Videre bemærker Advokatrådet, at den dømte der med rimelig grund mistænkes for at have overtrådt kontaktforbuddet (hvilket vil være strafbart), retssikkerhedsmæssigt stilles bedre, end den dømte mod hvem der ingen mistanke er. Rådet bemærker, at en sådan retstilstand forekommer uhensigtsmæssig, ligesom det kan frygtes, at der fra politiets side vil være en tilbøjelighed til at nedtone eller ignorere en mistanke, for derigennem at undgå kravet om at indhente retskendelse.

Advokatrådet anfører, at lovforslaget vil tillade politiet uden forudgående retskendelse at gøre særdeles vidtgående indgreb i retten til respekt for privatliv, hjem og korrespondance, som bl.a. er beskyttet af EMRK artikel 8.

Advokatrådet giver udtryk for, at det foreslåede kontaktforbud vil omfatte enhver kontakt til omfattede personer og således ikke vil være begrænset til korrespondance vedrørende påtænkt ny kriminalitet eller lignende. Det

anføres, at tilsynet tilsvarende vil bevæge sig væsentligt ud over at være en beskyttelsesforanstaltning rettet mod forebyggelse af ny konkret kriminalitet og beskyttelse af ofre.

Advokatrådet er således af den opfattelse, at forslaget rækker videre, end hvad der er nødvendigt for varetagelse af de ovennævnte hensyn, og finder, at forslaget bør genovervejes.

Den Danske Dommerforening henviser vedrørende tilsynet med kontaktforbuddet til betænkelighederne i deres tidligere høringssvar vedrørende ordningerne i straffelovens §§ 79 b og 236. Dommerforeningen giver udtryk for, at tilsynet forekommer at være meget indgribende i privatlivets fred, herunder i brevhemmeligheden og i boligens ukrænkelighed, samt at overgangen mellem politiets løbende kontrol til efterforskning på grundlag af egentlig mistanke, hvor politiet efter retsplejeloven skal indhente en retskendelse, i praksis synes meget glidende. Dommerforeningen ser derfor med stor betænkelighed på, at de retssikkerhedsmæssige hensyn, der ligger bag indgreb i bl.a. i privatlivets fred, og som efter lovgivningen sikres ved en retskendelse, på denne måde langsomt, men sikkert, udhules.

Institut for Menneskerettigheder anfører, at politiet i medfør af det foreslåede tilsyn med kontaktforbuddet kan foretage intensive indgreb i borgerens hjem uden at skulle indhente en retskendelse og uden, at der fastsættes et mistankekrav. Instituttet giver udtryk for, at tilsynet samtidig har en nær forbindelse til straffeprocessuelle indgreb og medfører en risiko for at sætte grundlæggende krav til mistankegrundlag og efterforskningskvalitet ud af kraft. På den baggrund gælder der efter instituttets opfattelse skærpede krav til både den materielle hjemmel og til de processuelle retsgarantier.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der i politiets varetagelse af tilsynsopgaven med det foreslåede kontaktforbud indsættes et kvalificeret mistankekrav med den virkning, at der vil være et krav om forudgående eller efterfølgende retskendelse.

Justitia anfører, at de foreslåede regler om tilsyn med kontaktforbuddet skaber en ubalance i retssikkerheden, hvor den dømte, der mistænkes for at have brudt kontaktforbuddet, vil være bedre beskyttet end den person, der er blevet dømt, men hvor der ikke foreligger mistanke.

Justitia giver udtryk for, at tilsynet indebærer et væsentligt indgreb i den dømtes ret til respekt for sit privatliv, hjem og korrespondance, jf. EMRK artikel 8. Det anføres, at denne ret ikke er absolut, men at der, når der foretages indgreb, ifølge EMRK skal foreligge tilstrækkelig klar og præcis lovhjemmel, ligesom indgrebet skal forfølge et legitimt formål og være nødvendigt, herunder proportionalt.

Justitia fremhæver, at EMD ved vurderingen af, om indgreb som ransagning og beslaglæggelse er nødvendige, ser på, om grundene for indgrebet er relevante og tilstrækkelige, og om det er proportionalt i forhold til det legitime formål.

Efter Justitias opfattelse kan der stilles spørgsmålstegn ved, om de med tilsynet forbundne indgreb i alle tilfælde vil kunne anses for proportionale. Det anføres, at jævnlige uanmeldte tilsynsbesøg på vilkårlige tidspunkter, og hvor der ikke er konkret mistanke, eksempelvis vil kunne anses for uproportionale indgreb i den dømtes ret til privatliv.

På den baggrund er det Justitias vurdering, at der vil være sager, hvor tilsynsbesøg vil kunne anses for uproportionale i den dømtes ret til privatliv.

Østre Landsret og **Vestre Landsret** anfører, at de foreslåede retsvirkninger af kontaktforbud, herunder den obligatoriske retsfølge om fastsættelse af tilsyn, hvor den dømte skal tåle indgreb i boligens ukrænkelighed og brevhemmeligheden m.v., vil skulle inddrages ved domstolenes proportionalitetsafvejning af, om der i det hele taget bør fastsættes et forbud og i givet fald af længden heraf.

Justitsministeriet bemærker hertil, at det foreslåede kontaktforbud i straffelovens § 79 a alene vil kunne idømmes som led i en dom for banderelateret kriminalitet m.v., og at det efter ministeriets opfattelse er kriminalitet, hvor der gør sig særligt tungtvejende hensyn gældende i forhold til bl.a. at mindske risikoen for nye lovovertrædelser af lignende beskaffenhed.

Det følger af den foreslåede § 79 a, stk. 6, i straffeloven, at politiet fører tilsyn med den dømtes overholdelse af et kontaktforbud, og at politiet som led i gennemførelsen af et tilsyn med et meddelt kontaktforbud, uden retskendelse, kan skaffe sig adgang til den dømtes bolig og andre lokaliteter, som den dømte råder over, og foretage undersøgelse heraf. Det følger

endvidere af bestemmelsen, at politiet, tilsvarende uden retskendelse, kan foretage undersøgelse af breve og andre papirer og genstande, som den dømte råder over, og om nødvendigt medtage disse med henblik på undersøgelse af deres indhold.

Formålet med politiets tilsyn er at sikre muligheden for effektiv kontrol med, at den dømte overholder meddelte forbud og dermed at forhindre, at den dømte fastholdes eller falder tilbage i det kriminelle miljø. Tilsynet bidrager hermed til at varetage hensynene til den offentlige tryghed, opretholdelse af den offentlige orden, forebyggelse af forbrydelse og hensynet til at beskytte andres rettigheder og friheder.

Justitsministeriet finder i den forbindelse, at det er en forudsætning for at kunne gennemføre et effektivt tilsyn med dømtes overholdelse af et meddelt kontaktforbud, at tilsynet sker uanmeldt. Et krav om indhentelse af retskendelse forud for hvert tilsynsbesøg vil efter ministeriets opfattelse være til hinder for en effektiv og fleksibel tilrettelæggelse af tilsynet.

Det bemærkes i den forbindelse, at tilsynet ikke har karakter af efterforskning, som baserer sig på en konkret mistanke om et strafbart forhold, der kan be- eller afkræftes af domstolene. Der er derimod tale om et lovbestemt tilsyn, som har til formål at kontrollere, at den dømte overholder et idømt kontaktforbud med henblik på at forebygge ny banderelateret kriminalitet.

Efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 a, stk. 7, skal tilsynet i alle tilfælde udføres så skånsomt, som omstændighederne tillader, og gennemførelsen af tilsynet skal stå i rimeligt forhold til tilsynets formål.

Som det fremgår af bemærkningerne til det foreslåede § 79 a, stk. 7, i straffeloven (lovforslagets § 1, nr. 6), vil dette eksempelvis indebære, at politiet ved gennemførelsen af tilsynet med et meddelt kontaktforbud alene må foretage undersøgelse af den dømtes bolig og andre lokaliteter, som den dømte råder over, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige. Tilsvarende må politiet alene foretage undersøgelse af breve og andre papirer og genstande, herunder computere, telefoner og andet IT-udstyr, som den dømte råder over, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige.

Politiet vil således i den konkrete situation skulle vurdere, hvordan tilsynet bør udføres. Samarbejder den dømte med politiet i forbindelse med gennemførelsen af tilsynet, vil det f.eks. ikke være nødvendigt at anvende de samme tvangsindgreb, som hvis den dømte ikke samarbejder.

Politiets gennemførelse af tilsyn med et meddelt kontaktforbud vil være omfattet af retssikkerhedslovens bestemmelser om forvaltningens gennemførelse af tvangsindgreb uden for strafferetsplejen, ligesom den dømte vil have adgang til at klage over politiets dispositioner i forbindelse med gennemførelsen af tilsyn. Som det fremgår af pkt. 3.2.1.3.1.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger, vil retsplejelovens bestemmelser om straffeprocessuelle indgreb skulle iagttages, hvis den dømte i forbindelse med tilsynet med rimelig grund mistænkes for at have begået et strafbart forhold. Det betyder, at politiet i en sådan situation som udgangspunkt vil skulle indhente en retskendelse for f.eks. at foretage en ransagning af den dømtes bolig, computer, telefon eller andet IT-udstyr, medmindre at øjemedet dermed forspildes, jf. retsplejelovens § 796, stk. 3.

Det bemærkes desuden, at justitsministeren vil fastsætte nærmere regler om politiets gennemførelse af tilsyn, jf. den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 a, stk. 11, nr. 2.

Justitsministeriet henviser for så vidt angår den foreslåede ordningsforhold til EMRK til pkt. 4.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Som det bl.a. fremgår heraf, er formålet med tilsynet at sikre, at den dømte overholder meddelte forbud efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 a, stk. 1, og dermed at forhindre, at de omfattede personer fastholdes eller falder tilbage i en kriminel løbebane gennem kontakt med andre personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer som den dømte. Forslaget vil således varetage hensynene til den offentlige tryghed, opretholdelse af den offentlige orden, forebyggelse af forbrydelse og hensynet til at beskytte andres rettigheder og friheder. Som det endvidere fremgår, vurderer ministeriet, at den foreslåede ordning ikke går videre, end hvad der er nødvendigt, bl.a. under henvisning til, at politiets tilsyn med et meddelt kontaktforbud skal udføres så skånsomt, som omstændighederne tillader det, ligesom gennemførelsen af tilsynet skal stå i rimeligt forhold til tilsynets formål. Det er på den baggrund ministeriets vurdering, at den foreslåede ordning kan gennemføres inden for rammerne af EMRK.

Datatilsynet har noteret sig, at den dømtes behandling af personoplysninger – som udgangspunkt – vil være at anse som en behandling, der foretages af en fysisk person som led i rent personlige aktiviteter, men også at den dømte efter Justitsministeriets vurdering kan behandle personoplysningerne på en sådan måde, at behandlingen, uanset udgangspunktet, ikke kan karakteriseres som en rent personlig aktivitet i databeskyttelsesforordningens forstand. Datatilsynet bemærker også, at justitsministeren fastsætter nærmere regler om forskellige forhold, der er fastsat i § 79 a, herunder den dømtes tavshedspligt samt opbevaring og behandling af oplysninger som nævnt i stk. 8.

Datatilsynet henviser i den forbindelse til databeskyttelseslovens § 28, hvoraf det følger, at der skal indhentes en udtalelse fra Datatilsynet ved udarbejdelse af bl.a. bekendtgørelser, der har betydning for beskyttelsen af privatlivet i forbindelse med behandling af personoplysninger. Datatilsynet opfordrer til, at Justitsministeriet overvejer, hvorvidt der er grundlag for at fastsætte – eller give politiet mulighed for i forbindelse med videregivelsen af oplysninger at fastsætte – specifikke vilkår for den dømtes opbevaring af oplysningerne. Det anføres, at disse specifikke vilkår eksempelvis i mere detaljeret grad kan regulere den dømtes opbevaring og sletning af oplysningerne.

Alternativt opfordrer Datatilsynet til, at Justitsministeriet eller politiet udarbejder en vejledning vedrørende den dømtes opbevaring og sletning af personoplysninger.

Justitsministeriet har noteret sig opfordringerne og bemærker, at der vil blive udarbejdet en bekendtgørelse med regler om den dømtes tavshedspligt samt opbevaring og behandling af oplysninger som nævnt i stk. 8, jf. den foreslåede § 79 a, stk. 11, nr. 5.

Børnerådet anfører, at forslaget udvider brugen af varetægtsfængsling til at gælde mistanke om flere typer kriminalitet. EMD har fastslået, at varetægtsfængslinger kun må anvendes, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er fundet tilstrækkelige, og FN's torturkomité har udtrykt bekymring for brugen af varetægtsfængsling i Danmark.

Generelt finder Børnerådet flere problematikker forbundet med overdreven brug af varetægtsfængsling, hvilket FN's torturkomité peger på, kan være tilfældet i Danmark. Det anføres, at varetægtsfængsling har store

konsekvenser for de børn (15-17-årige), der varetægtsfængsles, og for de børn, hvis forældre varetægtsfængsles. Rådet finder det derfor problematisk, at Justitsministeriet foreslår at udvide brugen af det yderligere.

Justitia anfører, at varetægtsfængsling ved overtrædelse af opholdsforbud i førstegangstilfælde kan være et uproportionalt og indgribende tiltag, som kan have store konsekvenser for den sigtede.

Justitsministeriet bemærker, at det foreslås, at anvendelsesområdet for retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, udvides, så der fremover også vil kunne ske varetægtsfængsling, når der foreligger særligt bestyrket mistanke om, at den sigtede har overtrådt et forbud efter straffelovens § 79 a, stk. 1, og § 79 b, stk. 1, jf. straffelovens § 124 a, stk. 1, herunder i førstegangstilfælde, hvis lovovertrædelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed vil kunne ventes at medføre en ubetinget dom på fængsel i mindst 60 dage, og hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

Den foreslåede ordning vil indebære, at straffelovens § 124 a, stk. 1, jf. § 79 a, stk. 1, eller § 79 b, stk. 1, tilføjes til kredsen af lovovertrædelser, der giver adgang til varetægtsfængsling på grund af hensynet til retshåndhævelsen.

Efter Justitsministeriets opfattelse er dette nødvendigt for at medvirke til at sikre, at personer ved overtrædelse af et opholds- og/eller kontaktforbud efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 a, stk. 1, jf. § 124 a, stk. 1, og den gældende § 79 b, stk. 1, jf. § 124 a, stk. 1, hurtigere fjernes fra gaden.

2.2.6. Forbrydelser af ydmygende karakter

Hjælp Voldsofre anfører, at ofre for særligt ydmygende krænkelser kan have svært ved at forstå en straf, der er så mild, at den ikke synes at stå mål med krænkelsen. Ifølge foreningen kan en forhøjet straf af den forurettede opfattes som en anerkendelse af den ydmygelse, vedkommende har været udsat for. Foreningen støtter således forslaget.

SSP-Samrådet anfører, at de finder det relevant at skærpe betragtningen i forhold til unge, der er i relation til bandekriminalitet, men finder det samtidigt problematisk, at skærpelsen kan finde anvendelse ved sager der vedrører problematikker, der ikke drejer sig om kriminalitet. Rådet påpeger således, at det kan være væsentligt at være opmærksom på, at det kan være svært at skelne mellem mobning og ydmygende strafbar handling. Det

anføres, at et øget fokus på ydmygende handling kan medføre et øget incitament for at betragte mobning som psykisk vold og dermed en kriminel handling. Det anføres endvidere, at mobning dermed kan risikere at blive betragtet som en kriminel handling frem for en socialpædagogisk problematik.

Justitsministeriet bemærker, at den foreslåede bestemmelse udgør en straffeskærpselsesregel. Bestemmelsen vil således ikke medføre en selvstændig kriminalisering, men vil alene have betydning i forbindelse med staffens fastsættelse ved overtrædelse af andre straffebestemmelser.

2.2.7. Begrænsning af bandemedlemmers adgang til offererstatning

Hjælp Voldsofre giver udtryk for, at den foreslåede ændring af offererstatningslovens § 6 a er betænkelig. Foreningen er bekymret for, at den foreslåede ændring af bestemmelsen vil bevirke, at ofre for personfarlig kriminalitet, som ikke har relation til bandemiljøet, og som f.eks. står helt uden for kriminalitet, får begrænset deres krav på offererstatning. Efter foreningens opfattelse bør bestemmelsen fortolkes på en sådan måde, at f.eks. en sag, der minder om den sag, som Højesteret fik lejlighed til at forholde sig til ved dom af 9. december 2019, ikke automatisk fører til afslag på erstatning.

Endvidere anfører foreningen, at den foreslåede ændring af offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, giver anledning til bekymringer. Det er foreningens opfattelse, at Erstatningsnævnet bør være bundet af et erstatningskrav afgjort ved dom, hvis retten har haft alle sagens omstændigheder til rådighed og konkret har forholdt til sig til spørgsmålet om begrænsning af erstatning. Det anføres af foreningen, at der f.eks. ikke bør være noget til hinder for, at en forurettet, der ved dom har fået tilkendt godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, får udbetalt den ved dom tilkendte godtgørelse af Erstatningsnævnet.

Justitsministeriet bemærker, at den foreslåede bestemmelse (offererstatningslovens § 6 a, stk. 2) vil finde anvendelse i tilfælde, hvor »skadelidte gennem sin adfærd har udsat sig for en særlig risiko for den pågældende skade«. Ved dette forstås tilfælde, hvor skadelidte er medlem af eller har tilknytning til en bande, samt tilfælde, hvor skadelidte færdes i et farligt og kriminelt miljø, hvor der rutinemæssigt begås kriminalitet af en art, som indbyder til voldelige sammenstød med andre. I disse tilfælde har skadelidte således udvist en særlig risikobetonet adfærd, jf. pkt. 3.2.4.1.3 i

lovforslagets almindelige bemærkninger. Den foreslåede ordning vil derfor ikke påvirke muligheden for, at ofre, der ikke har udsat sig for en særlig risiko for skade, får tildelt offererstatning.

Erstatningsnævnet vil i øvrigt under iagttagelse af almindelige proportionalitetsprincipper skulle foretage en samlet bedømmelse af, om erstatning efter den foreslåede bestemmelse vil skulle nedsættes eller bortfalde i det enkelte tilfælde.

For så vidt angår foreningens bemærkninger til den foreslåede ændring af offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, er det Justitsministeriets opfattelse, at Erstatningsnævnet – selv om ansøgerens erstatningskrav skulle være fastsat ved dom – bør have mulighed for at begrænse ansøgerens erstatningskrav i tilfælde af bandetilknytning m.v. Det ville således forekomme uhensigtsmæssigt, hvis Erstatningsnævnets mulighed for at begrænse erstatning i et videre omfang end efter de almindelige erstatningsregler skulle afhænge af, om der er afsagt dom i sagen, og om der i den forbindelse er taget stilling til et eventuelt erstatningskrav. Justitsministeriet henviser i den forbindelse til pkt. 3.2.4.2.2 og 3.2.4.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Justitsministeriet bemærker, at den foreslåede ændring ikke vil påvirke skadelidtes adgang til at rejse et civilt krav om erstatning over for gerningspersonen efter de almindelige erstatningsregler. Hvis der foreligger en dom for erstatningskravet, vil den foreslåede ordning heller ikke være til hinder for, at skadelidte vælger at forsøge at inddrive sit (resterende) krav på baggrund af dommen over for skadevolderen efter de almindelige regler herom i retsplejeloven. Som det fremgår af pkt. 3.2.4.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger angår den foreslåede ordning således alene udbetaling af erstatning efter den statslige offererstatningsordning, og det er i den forbindelse Justitsministeriets opfattelse, at hensynet til, at statskassen – via offererstatningsordningen – ikke skal betale fuld erstatning i disse sager, i særlige tilfælde vejer tungere end hensynet til et offer, der gennem sin adfærd har udsat sig for en særlig risiko for skade.

2.2.8. Tryggere møde med retssystemet for vidner og ofre

Hjælp Voldsofre giver udtryk for, at de er enige i at indføre de ændringer, som Offer- og Vidnepanelet har anbefalet i relation til bedre beskyttelse af vidner, herunder at dokumentere indenretlige afhøringer, når det vurderes,

at det vil udsætte vidnet for unødigt ubehag at vidne under hovedforhandlingen i sager om banderelateret kriminalitet.

Offerrådgivningen i Danmark mener, at forslaget ikke er vidtgående nok, og at det burde være muligt med de tekniske løsninger, vi har i dag, at lade vidnet afgive forklaring fra et separat lokale med video, således at vidnet ikke påvirkes af at møde flere tiltalte, herunder tiltalte, som de ikke skal vidne imod.

Danske Advokater anfører, at det er foruroligende, at brugen af anticiperet bevisførelse foreslås udvidet til at kunne anvendes, når afgivelse af forklaring vil udsætte vidnet for unødigt ubehag, og at der savnes en beskrivelse af, hvad der skal til for at opfylde betingelsen om unødigt ubehag, da det ellers er en åben port til at omgå princippet om bevisumiddelbarhed, som er et vigtigt hensyn til retssikkerheden.

Justitsministeriet bemærker, at der alene er fremsat forslag om at ændre retsplejelovens § 871, stk. 2, nr. 3, så det fremover bliver muligt at dokumentere indenretlige afhøringer af vidner, der er foretaget i medfør af retsplejelovens § 747, stk. 2, under hovedforhandlingen i straffesager, når det vurderes, at afhøring af vidnet under hovedforhandlingen vil udsætte vidnet for unødigt ubehag. Det fremgår af pkt. 3.2.5.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at der med den foreslåede ændring af bestemmelsen lægges op til, at fremgangsmåden for dokumentation af en indenretlig afhøring under hovedforhandlingen ændres, således at afhøringen af vidnet under hovedforhandlingen, såfremt vidnet er indenretligt afhørt i medfør af retsplejelovens § 747, stk. 2, begynder med en dokumentation af vidnets indenretlige forklaring, og at den resterende afhøring fokuseres på supplerende spørgsmål. Forslaget indebærer således ikke en udvidelse af anvendelsesområdet for retsplejelovens § 747, stk. 2, om anticiperet bevisførelse.

Justitsministeriet bemærker desuden, at det fremgår af bemærkningerne til den foreslåede ændring af § 871, stk. 2, nr. 3, i retsplejeloven (lovforslagets § 2, nr. 14), at det i alle tilfælde må bero på en konkret vurdering, om afhøring af vidnet under hovedforhandlingen vil udsætte det pågældende vidne for unødigt ubehag. Dette vil som udgangspunkt være tilfældet, hvis den indenretlige afhøring i medfør af retsplejelovens § 747, stk. 2, er foretaget under henvisning til risikoen for repressalier eller lignende. Herudover vil afgivelse af forklaring også kunne udsætte vidnet for unødigt

ubehag, hvis der er en nærliggende risiko for, at vidnet under afhøringen udsættes for intimiderende, herunder subtil, adfærd fra tiltalte, medtiltalte eller tilhørere i form af f.eks. gestikulation eller vedholdende stirren, der kan opfattes som truende. Det vil også kunne indgå i vurderingen, om vidnet har bopæl eller færdes i samme område som tiltalte.

Justitsministeriet bemærker endvidere, at det er retten, der afgør, om betingelserne i retsplejelovens § 871, stk. 2, nr. 3, er opfyldt, herunder i hvilket omfang der kan ske dokumentation af vidneforklaringer efter bestemmelsen, og i hvilket omfang vidnet skal afgive forklaring for retten.

2.2.9. Større konsekvens for ulovlig besiddelse af knive og blankvåben m.v.

Danmarks Jægerforbund er stærkt tvivlende over for, om hævelse af bødestraffene for ulovlig besiddelse af knive og blankvåben m.v. er den mest effektive vej til at undgå ulovlige knive i det offentlige rum. Forbundet anfører i den forbindelse, at foreningen betragter kontinuerlige informationskampagner rettet mod alle landets borgere som den primære vej til, at knivloven generelt bliver efterlevet. Forbundet deltager derfor gerne i en bred myndighedskoordineret kampagne rettet mod borgerne i Danmark om brug af knive.

Justitsministeriet er enig i, at oplysning om og kendskab til reglerne på knivområdet, herunder reglerne for sikker våbenopbevaring, vil kunne bidrage til bedre efterlevelse af reglerne. Derfor vil Det Kriminalpræventive Råd – i samarbejde med politiet og relevante interessenter på området – i forbindelse med ikrafttrædelsen af L 114 om ændring af lov om våben og eksplosivstoffer m.v., lov om krigsmateriel og lov om jagt og vildtforvaltning, der blev fremsat for Folketinget den 28. februar 2024 – lancere en informationskampagne om gældende regler og god praksis for sikker våbenopbevaring. Kampagnen vil have til formål at oplyse bl.a. jægere og sportsskytter om, hvordan våben opbevares og transporteres sikkert og lovligt, og hvilke konsekvenser det har at bryde reglerne.

2.2.10. Tværfaglige efterforskningsgrupper

Danske Advokater angiver, at de kan have en bekymring for, at myndighedspersoner, som ikke har den samme politimæssige baggrund som i NSK, indgår i et sådan formaliseret samarbejde. Danske Advokater bemærker dog, at myndigheders deltagelse skal ske under NSK's ledelse og

i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver.

Retspolitisk Forening anfører, at de foreslåede bestemmelser om udvidelse af politiets samarbejdsflade med andre myndigheder, herunder deling af informationer, vil medføre en de facto fravigelse af retssikkerhedslovens § 1, stk. 1, som netop sikrer, at indgreb i meddelelseshemmeligheden og boligens ukrænkelighed m.v. skal ske ved offentlige myndigheder. Det anføres endvidere, at hvis dette ikke er tilfældet, må det fremfundne materiale ikke anvendes eller videregives til brug for sager, der falder ind under strafferetsplejen.

Justitsministeriet bemærker, at myndigheders deltagelse i en tværfaglig efterforskningsgruppe sker under ledelse af National Enhed for Særlig Kriminalitet og i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver, jf. den foreslåede § 110 c, stk. 3 i retsplejeloven. Som det fremgår af pkt. 3.4.1.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, vil den foreslåede ordning indebære, at deltagere i en tværfaglig efterforskningsgruppe på tværs af myndigheder vil kunne sidde sammen og foretage efterforskning ved at dele og videregive oplysninger, hvis oplysningerne har betydning for efterforskningen. NSK vil således kunne lade personale fra andre myndigheder afdække og undersøge konkrete spor og beviser m.v. Myndigheder, der deltager i en tværfaglig efterforskningsgruppe vil ikke få adgang til eller kunne overlades kompetence til tvangsindgreb efter retsplejeloven. Politiet vil ligeledes heller ikke kunne bemyndige myndighederne dertil. Tvangsindgreb efter retsplejeloven vil således altid skulle foretages af politiet.

Datatilsynet anfører, at det fremgår, at det er Justitsministeriets vurdering, at oplysninger, der behandles af en tværfaglig efterforskningsgruppe vil være undtaget kravene i databeskyttelseslovgivningen om oplysningspligt og indsigtret i medfør af undtagelsesbestemmelserne i databeskyttelsesforordningens artikel 14, stk. 5, litra d, databeskyttelseslovens § 22, stk. 2, nr. 4, og retshåndhævelseslovens §§ 14 og 16.

Datatilsynet anfører endvidere, at det dog efterfølgende fremgår af lovforslagets bemærkninger, at bestemmelserne kan fastsættes inden for rammerne af databeskyttelsesforordningens artikel 23, stk. 1, som er en bestemmelse, der giver mulighed for ved lovgivningsmæssige

foranstaltninger at begrænse rækkevidden af bl.a. oplysningspligten og indsigt retten.

Datatilsynet bemærker, at det fremstår uklart, hvad der menes med ”bestemmelserne”, og om det er vurderingen i lovforslaget, at undtagelsen fra oplysningspligten og indsigt retten kan ske inden for rammerne af de gældende undtagelsesbestemmelser i databeskyttelseslovgivningen, eller om der med lovforslaget lægges op til at begrænse rækkevidden af oplysningspligten og indsigt retten. Datatilsynet opfordrer til, at dette præciseres i lovforslaget.

Justitsministeriet har noteret sig det anførte om, at det har fremstået uklart, om undtagelsen fra oplysningspligten og indsigt retten kan ske inden for rammerne af de gældende undtagelsesbestemmelser i databeskyttelseslovgivningen, eller om der med lovforslaget lægges op til at begrænse rækkevidden af oplysningspligten og indsigt retten. Justitsministeriet har på den baggrund tilpasset pkt. 5.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger, så det er blevet tydeliggjort, at de foreslåede bestemmelser i retsplejelovens § 110 c, stk. 4 og 5, om tavshedspligt vil udgøre en fravigelse fra oplysningspligten i databeskyttelsesforordningens artikel 14 og indsigt retten i databeskyttelsesforordningens artikel 15 for så vidt angår oplysninger, som de pågældende myndigheder modtager i forbindelse med deltagelsen i efterforskningen.

2.2.11. Udvidelse af anvendelsesområdet for straffelovens § 81 a

Justitia anfører, at udvidelsen af straffelovens § 81 a risikerer at indføre et uproportionalt strafniveau for den dømte, og at dette særligt gør sig gældende, når man tager de nye tiltag om opholds- og kontaktforbud i betragtning. Justitia foreslår på den baggrund, at den foreslåede udvidelse af straffelovens § 81 a udgår af lovforslaget.

Som det fremgår af pkt. 3.4.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, er aftalepartierne bag den politiske aftale om Bandepakke IV enige om, at bandernes knivoverfald skal have hårdere konsekvenser. Aftalepartierne er herudover enige om, at der skal kunne gives dobbelt straf for bandernes økonomiske kriminalitet.

Med henblik på at imødegå tendensen til, at kriminelle grupperinger i stigende grad benytter sig af knive m.v. til at begå voldelige overfald mod rivaliserende grupperinger, finder Justitsministeriet, at

anvendelsesområdet for straffelovens § 81 a, stk. 1 og 2, bør udvides, så bestemmelsen også kan finde anvendelse, når overtrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten anvendes knive og blankvåben m.v.

For at svække det økonomiske grundlag for bandegrupperinger er det desuden Justitsministeriets opfattelse, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 289, stk. 1 (særligt grove overtrædelser af skatte-, told-, afgifts- eller tilskudslovgivningen eller af § 289 a om EU-svig m.v.), straffelovens § 290, stk. 2 (hæleri af særligt grov beskaffenhed) og straffelovens § 290 a, stk. 2 (hvidvask af særligt grov beskaffenhed) – på samme måde som straffen for de i straffelovens § 81 a, stk. 1, nævnte overtrædelser – bør kunne forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har relation til den dømtes tilknytning på gerningstidspunktet til en gruppe af personer, der tilsammen står bar omfattende og alvorlig kriminalitet.

Justitsministeriet har på den baggrund ikke foretaget justeringer i anledning af ovenstående høringssvar.

2.2.12. Nattelivsforbud

Det Kriminalpræventive Råd bemærker, at nattelivsforbuddet er et relevant kriminalpræventivt tiltag, som ikke kan fjerne narkotika fra nattelivet, men dog kan gøre det mere besværligt for bagmændene at afhænde det.

Justitsministeriet har noteret sig synspunktet.

2.2.13. Udvidelse af muligheden for konfiskation af formuegoder m.v.

Danske Advokater har vedrørende forslaget om udvidelse af muligheden for konfiskation af formuegoder anført, at foreningen er bekymret for den foreslåede udvidelse af målgruppen for konfiskation til også at omfatte personer med en særlig tæt relation, da der er tale om et nyt begreb, som ikke er fuldt ud defineret, men skal bero på en konkret vurdering. Danske Advokater bemærker, at disse ”særlig tætte relationer” ikke i sig selv har gjort sig skyldige i kriminelle forhold.

Justitia anfører, at forslaget om mulighed for konfiskation af formuegoder hos tætte relationer til den dømte er uproportionalt og unødvendigt samt udgør et indgreb hos borgere, som blot har en særlig tæt relation til den

sigtede, hvilket ikke i sig selv er et kriminelt forhold. Justitia anbefaler, at forslaget udgår.

Retspolitisk Forening giver udtryk for, at det er betænkeligt, at personkredsen udvides til at omfatte andre med en særlig tæt relation til den pågældende. Formuleringen giver efter foreningens opfattelse betydelig og uheldig uklarhed om afgrænsningen. Tilsvarene kan forslaget efter foreningens opfattelse medføre en alvorlig risiko for udhuling af grundlovens § 73 om ejendomsrettens ukrænkelig.

Justitsministeriet bemærker, at vendingen ”særlig tæt relation” er valgt for at afgrænse denne personkreds fra henholdsvis ”nærmeste” og ”nærtstående”, der er de vendinger, der anvendes i henholdsvis retsplejelovens § 171, stk. 1, og konkurslovens § 2, nr. 1. ”Særlig tæt relation” skal forstås snævrere end de anvendte formuleringer i de to nævnte bestemmelser. Forarbejderne nævner som eksempel, at der kunne lægges vægt på, om personer, der tidligere har boet sammen, men som er flyttet fra hinanden, opretholder et kæresteforhold.

Justitsministeriet mener på den baggrund, at bestemmelsen er tilstrækkelig afgrænset.

Justitsministeriet skal herudover bemærke, at det gør sig gældende for hele personkredsen i straffelovens § 76 a, stk. 2 og 3, at der sker konfiskation hos personer, der ikke er straffet for noget. Dette er således ikke i sig selv noget nyt med lovforslaget. Det følger i øvrigt også allerede af gældende ret, at udbytte fra en strafbar handling kan konfiskeres hos den, som udbyttet er tilfaldet, jf. straffelovens § 76, stk. 4, hvorefter der på nogle nærmere angivne betingelser kan ske konfiskation af udbytte hos en tredjemand som gerningsmanden har overdraget det til.

Efter Justitsministeriets opfattelse er det rimeligt at udvide personkredsen i straffelovens § 76 a, stk. 2, til også at omfatte andre med en særlig tæt relation til gerningspersonen, da der også for andre end ægtefæller og samlevende kan bestå et sådant interessefællesskab med gerningspersonen, at det er rimeligt at pålægge dem at redegøre for, om formueaktivet er erhvervet lovligt.

Der henvises til pkt. 3.4.4.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til de foreslåede ændringer af § 76 a, stk. 2, og stk. 2, nr. 2, i straffeloven (lovforslagets § 1, nr. 4 og 5).

Justitsministeriet deler ikke opfattelsen af, at udvidelsen af personkredsen, hos hvem der kan ske udvidet konfiskation efter straffelovens § 76 a, indebærer en risiko for udhuling af grundlovens § 73 (om beskyttelse af ejendomsretten). Det er fast antaget i den statsretlige litteratur, at konfiskation med pønalt (strafmæssigt) formål ikke kan anses for ekspropriation omfattet af grundlovens § 73, jf. f.eks. Henrik Zahle, Dansk Forfatningsret, bind 3, 3. udgave, 2003, s. 204, med henvisninger samt Jens Peter Christensen m.fl., Dansk statsret, 3. udgave, 2020, s. 350. Dette blev lagt til grund ved indførelsen af straffelovens § 76 a i 1997, jf. pkt. 6.4 i de almindelige bemærkninger i lovforslag nr. L 98 som fremsat den 28. november 1996, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, s. 2504, og det samme gør sig efter Justitsministeriets opfattelse også gældende i forhold til den udvidede personkreds, hvor der består et sådant interessefællesskab med gerningspersonen, at det er rimeligt at pålægge den pågældende at redegøre for, om formueaktivet er erhvervet lovligt.

2.2.14. Udvidelse af den tidsmæssige udstrækning af forsvarerpålæg

Advokatrådet mener, at det er af afgørende betydning for den tiltaltes varetagelse af sine interesser – og forsvarsadvokatens bistand hertil – at der sikres adgang til alt relevant materiale for sagen. Rådet giver udtryk for, at enhver begrænsning heri af retssikkerhedsmæssige grunde bør have undtagelsens karakter og bør være specifikt begrundet og afgrænset i videst muligt omfang.

Advokatrådet har i den forbindelse noteret sig, at der med lovforslaget tilsigtes en specifik og udtømmende adgang til at udstrække et forsvarerpålæg, således at det alene kan ske af hensyn til at sikre krav i sagen.

Af hensyn til den tiltaltes berettigede forventning om, at der med afslutningen af en hovedforhandling samtidig er taget endelig stilling til eventuel konfiskation i relation til allerede kendte aktiver, finder Advokatrådet, at politiets adgang til at udstrække et pålæg alene bør gælde i netop de tilfælde, som er beskrevet i lovforslaget, hvor politiet og anklagemyndigheden først sent bliver opmærksom på et aktiv. Adgangen bør således efter Advokatrådets opfattelse ikke udstrækkes til også at gælde

i tilfælde, hvor aktivet har været kendt af politiet og/eller anklagemyndigheden f.eks. via sagens øvrige materiale, og hvor en sikring heraf således kunne være sket forud for hovedforhandlingen.

Justitsministeriet bemærker, at selv om et aktiv er kendt af politiet inden hovedforhandlingen, kan sikring af aktivet fortsat udestå ved hovedforhandlingens indledning. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis politiet under efterforskningen har lokaliseret en udenlandsk bankkonto eller fast ejendom tilhørende gerningspersonen og i den forbindelse har fremsendt en retshjælpsanmodning om beslaglæggelse, som inden hovedforhandlingens start ikke er effektueret af de udenlandske myndigheder.

En afgrænsning af muligheden for at udstrække et forsvarerpålæg til aktiver, der ikke var kendt af politiet før hovedforhandlingen, ville således forringe muligheden for at sikre krav i sagen. Det skal i denne sammenhæng bemærkes, at det alene vil være muligt at udstrække et forsvarerpålæg til efter, at tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen, hvis dette ikke giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af den pågældendes forsvar.

Justitsministeriet finder på den baggrund ikke anledning til at foretage ændringer i anledningen af høringssvaret.

2.2.15. Ophævelse af forbuddet mod at bruge civile agenter

Advokatrådet skriver i sit høringssvar, at rådet finder, at en ændring af det nugældende forbud mod anvendelse af civile agenter, ikke bør ske uden en forudgående fornyet grundig undersøgelse af de retssikkerhedsmæssige risici, der er forbundet hermed. Rådet anbefaler derfor, at lovforslaget på dette punkt udskydes, til en sådan er foretaget.

Advokatrådet finder i lyset af de risici, der er forbundet med anvendelse af civile agenter, at anvendelsen af civile agenter bør være sekundær i forhold til anvendelsen af politiagenter, og at dette bør fremgå ved en ændring af loven, f.eks. ved at tilføje, at civile agenter alene må anvendes, hvis anvendelsen af politiagenter har vist sig nyttesløs eller umulig. Det anføres, at der herved opnås større sikkerhed for, at civile agenter ikke træder i stedet for politiagenter i situationer, hvor sådanne ville kunne anvendes.

Landsforeningen af Forsvarsadvokater bemærker, at de betænkeligheder, som Justitsministeriets strafferetsplejeudvalg har

redegjort for i betænkning nr. 1023/1984, s. 177 ff. (omtalt i lovforslagets side 141 ff.), efter foreningens opfattelse fortsat er til stede på samme måde i dag som for 40 år siden. Foreningen mener, at det er ganske vidtgående at ophæve forbuddet mod at bruge civile agenter. For at forstå betænkelighederne ved et sådant lovforslag kræves der ifølge foreningen dyb indsigt i alle problemstillinger, der knytter sig til civile agenter. Foreningen finder, at det ikke er forsvarligt på det foreliggende grundlag at behandle forslaget om ophævelse af forbuddet mod at bruge civile agenter. Foreningen henleder særligt opmærksomheden på to forhold, som medlemmerne af Folketinget nærmere bør orienteres om og derefter få lejlighed til at forholde sig til:

For det første er det ifølge foreningen vigtigt at understrege, at de personer, som politiet kan have interesse i at anvende som civile agenter, ofte vil være personer, som gennem lang tid har været dybt involveret i alvorlig og organiseret kriminalitet og fortsat er en del af dette miljø. Der er således tale om personer, som domstolene som udgangspunkt ikke har tillid til, men som nu skal indgå som et vigtigt led i bevisførelsen i en straffesag.

For det andet er der ifølge foreningen i lovforslaget ingen nærmere redegørelse for, hvilke motiver som civile agenter måtte have til at bistå politiet. Tiltaltes forsvarer vil i praksis også have vanskeligt ved at få belyst den civile agents reelle motiv for at hjælpe politiet. Der er ikke tale om en ”bedste-borger”, der blot vil hjælpe politiet med at opklare kriminalitet. Som nævnt ovenfor er en civil agent ofte selv dybt kriminel. Er den civile agent drevet af spænding, fjendskab til mistænkte eller dennes gruppering, håb om at være på god fod med politiet? Der kan også være forhold omkring den civile agents personlighed, som kan have betydning. Der kan således indgå skjulte motiver og forhold hos den civile agent, hvilket kan påvirke det bevis, som ønskes indhentet ved anvendelsen af den civile agent.

Det er samlet foreningens opfattelse, at en ophævelse af forbuddet mod at bruge civile agenter er retssikkerhedsmæssigt særdeles betænkeligt. Det anbefales at udsætte behandlingen af forslaget til et senere tidspunkt.

Retspolitisk Forening anfører i sit hørings svar, at forslaget om at udvide personkredsen, som må udføre agentvirksomhed, til at omfatte civile må anses for yderst betænkelig – særligt for de personer, som fremover agerer som civilagenter. Det anføres endvidere, at der må gennemføres lovbestemte beskyttelsesforanstaltninger, som de pågældende personer vil

kunne støtte ret på, såfremt de kommer i en farlig sikkerhedssituation som følge af, at de har ageret som civilagenter på vegne af politiet.

Det er med den politiske aftale om Bandepakke IV aftalt, at udvide politiets muligheder for at anvende civile agenter. Denne del af aftalen gennemføres med denne del af lovforslaget.

Vedrørende det af foreningerne anførte er Justitsministeriet enig i, at brugen af civile agenter – som det også er anført i lovforslagets bemærkninger – indebærer en øget risiko. Dels for overtrædelse af provokationsforbuddet, dels for den civile person, der skal udføre agentvirksomheden.

Justitsministeriet skal i den forbindelse bemærke, at lovforslaget bygger på et forslag fra Strafferetsplejeudvalget i den betænkning (nr. 1023/1984), som Advokatrådet henviser til, og således allerede har været behandlet ganske grundigt. Udvalget havde en landsdommer som formand; og udover en kontorchef i Justitsministeriet, en Statsadvokat og en politimester bestod medlemmerne af en advokat, en dommer samt en professor. Justitsministeriet skal i den forbindelse påpege, at Strafferetsplejeudvalgets såvel som Justitsministeriets lovforslag fra 1985 ikke indeholdt et forbud mod anvendelse af civile agenter.

Vedrørende spørgsmålet om overtrædelse af provokationsforbuddet sigter lovforslaget til at imødegå dette ved bl.a. at sikre, at den civile person, der skal udføre opgaven, ikke står i et afhængighedsforhold til politiet. Med hensyn til faren for den civile person skal der ved vurderingen af, om der kan anvendes civile agenter, tages hensyn til den fare, der kan være forbundet med dette for den civile agent. Begge dele vil være undergivet forudgående og efterfølgende domstolskontrol.

Justitsministeriet finder ikke anledning til at anføre i lovforslaget, at civile agenter bør være sekundære i forhold til politiagenter. Det bør efter Justitsministeriets vurdering bero på en politifaglig vurdering, hvornår det er mest hensigtsmæssigt at anvende civile agenter, inden for de rammer, der er sat med den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 754 b, stk. 2.

Herudover skal Justitsministeriet bemærke, at rigsadvokatmeddelelsens afsnit om meddelere og civile agenter indeholder en række regler om brug af civile agenter. Det forudsættes i lovforslaget, at der fastsættes

retningslinjer, der bl.a. er med til at sikre, at provokationsforbuddet ikke bliver overtrådt.

Vedrørende det af Landsforeningen af Forsvarsadvokater anførte skal Justitsministeriet bemærke, at ministeriet – som det også fremgår af lovforslagets bemærkninger – er opmærksom på de betænkeligheder, der er forbundet med anvendelse af civile agenter. Dette forsøger lovforslaget at tage højde for ved at stille som krav, at det ikke må befrygtes, at den civile agent ikke vil udføre opgaven på betryggende måde.

Hertil kommer, at forsvareren – hvis eksempelvis den civile agent skal afgive vidneforklaring i retten – vil have mulighed for at afhøre denne, således at eventuelle motiver for dennes adfærd kan belyses.

2.2.16. Optagelse af telefonsamtaler i kriminalforsorgen

Danske Advokater bemærker, at de er enige med Justitsministeriet i, at hvis der skal indføres hjemmel til optagelse og aflytning af telefonsamtaler, skal dette ske med direkte hjemmel i loven.

Danske Advokater anser det for positivt, at der med forslaget lægges op til, at der forud for optagelsen af telefonsamtaler altid skal være truffet afgørelse af kriminalforsorgsområdet, og at samtaleparterne skal være blevet gjort bekendt med optagelse.

Det påpeges desuden, at samtaler med personer nævnt i straffuldbyrdelseslovens § 56, stk. 1, herunder forsvarsadvokater, ikke er omfattet af forslaget.

Danske Advokater påpeger dog, at der i forbindelse med indgreb uden retskendelse altid bør foretages en nøje proportionalitetsafvejning i forhold til, om der er et reelt og nødvendigt behov for indgrebet. Danske Advokater opfordrer på den baggrund til, at der i bemærkningerne til bestemmelsen foretages den nødvendige proportionalitetsafvejning.

Det fremgår af pkt. 3.5.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at den foreslåede bemyndigelse vil blive anvendt til at fastsætte regler, hvorefter varetægtsarrestanters telefonsamtaler kan påhøres, aflyttes og optages, samt at der kan foretages kontrol af optagelserne, når dette er nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Det fremgår desuden, at optagelse af telefonsamtaler kan ske efter afgørelse fra

kriminalforsorgsområdet, der skal påse, at optagelsen er nødvendig af ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn.

Efter Justitsministeriets opfattelse giver høringssvaret fra Danske Advokater derfor ikke anledning til at ændre i bemærkningerne til den foreslåede ordning om optagelse af telefonsamtaler i kriminalforsorgen.

Datatilsynet bemærker, at forholdet til de databeskyttelsesretlige regler ikke ses behandlet i bemærkningerne til lovforslaget, og forudsætter, at den behandling af personoplysninger, som anvendelsen af de foreslåede regler kan medføre, vil ske under iagttagelse af databeskyttelseslovgivningen, herunder principperne om proportionalitet og dataminimering.

Justitsministeriet er enig i, at en eventuel behandling af personoplysninger i forbindelse med optagelse af telefonsamtaler og kontrol af optagelserne indebærer behandling af personoplysninger skal ske i overensstemmelse med de databeskyttelsesretlige regler.

Ministeriet har på den baggrund tilføjet et afsnit i pkt. 3.5.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt i bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 776 (lovforslagets § 2, nr. 10), således at det fremgår heraf, at optagelse af telefonsamtaler og kontrol af optagelserne i visse tilfælde kan indebære en behandling af personoplysninger, og at behandlingen i sådanne tilfælde skal leve op til kravene i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.

2.2.17. Udvidelse af afstandskravet for tv-overvågning

Advokatrådet finder udvidelsen af afstandskravet retssikkerhedsmæssigt bekymrende og bemærker, at forslaget synes at være et middel til en bred, generel og i praksis ubegrænset adgang til borgerovervågning, hvor den enkelte lokation bliver et tilfældigt redskab hertil. Rådet finder, at en så betydelig udvidelse af afstandskravet kræver en mere grundig og principiel behandling.

Dansk Erhverv er positivt stemt over for udvidelsen af afstandskravet, men påpeger, at forslaget ikke vil bidrage væsentligt til at forebygge, at virksomhederne bliver udsat for kriminalitet.

Dansk Erhverv giver endvidere udtryk for et ønske om, at politiet i højere grad end i dag vil prioritere at benytte overvågningsoptagelser fra

butikkerne, når det vedrører opklaring af butikstyveri, og udtrykker derudover bekymring for, om udvidelsen af afstandskravet vil medføre, at de erhvervsdrivende skal bruge yderligere tid og ressourcer på at gennemgå overvågningsmateriale vedrørende hændelser, som ikke vedrører virksomheden. Dansk Erhverv opfordrer til, at der sikres en nem og effektiv adgang til at overlevere overvågningsmateriale til politiet, f.eks. via PolMedia.

Datatilsynet anerkender de saglige formål, der ligger til grund for den foreslåede ændring, men finder, at de foreslåede ændringer af tv-overvågningsloven rejser væsentlige spørgsmål i relation til databeskyttelse, hvilket hænger sammen med, at forslaget vil øge antallet af registrerede og registreringer markant. Datatilsynet påpeger, at dette øger risikoen for konkrete og ikke-proportionelle indgreb i privatlivets fred, som vil ramme langt flere personer, end de personer, som forslaget tilsigter at ramme. Datatilsynet påpeger en øget risikoprofil for yderligere behandling af oplysningerne uden hjemmel og for hændelig og ulovlig videregivelse af adgang til eller tab af disse. Datatilsynet påpeger, at de registreredes muligheder for at varetage deres interesser vanskeliggøres, herunder særligt på steder hvor flere dataansvarlige foretager tv-overvågning på samme område. Datatilsynet påpeger endvidere, at der kan opstå udfordringer med skiltningsskravet, da området udvides markant og eventuelt kan være sammenfaldende med arealer, som overvåges af andre dataansvarlige. Datatilsynet henviser til, at der herefter er stor risiko for, at det er vanskeligt som borger at vide, om man befinder sig i et tv-overvåget område, og hvem der er dataansvarlig.

Datatilsynet påpeger derudover, at tv-overvågning med henblik på generel kriminalitetsbekæmpelse er en politimæssig opgave, som bør ske inden for de lovgivningsmæssige rammer, der gælder for politiets arbejde.

Det Kriminalpræventive Råd anfører, at videnskabelig evidens peger på, at videoovervågning kan være med til at forebygge salg af narkotika i det område, der overvåges, men at videoovervågning virker bedst i kombination med andre virkemidler såsom aktiv overvågning.

Justitsministeriet har noteret sig synspunkterne og kan oplyse, at regeringen den 1. februar 2024 lancerede udspillet ”Sammen om en tryggere hverdag”, der bl.a. skal sætte hårdere ind over for butikstyveri og gøre det sværere at være butikstyt i Danmark.

I forhold til de konkrete ønsker fra Dansk Erhverv vedrørende politiets prioritering af overvågningsoptagelser og smidig deling af videoovervågningsmateriale med politiet bemærkes det, at Justitsministeriet har noteret sig ønskerne, men at disse falder uden for nærværende lovforslag.

Dansk Erhverv ønsker det præciseret, om erhvervsdrivende uden videre kan foretage overvågning op til 100 meter fra egne indgange og facader, eller om den erhvervsdrivende skal kunne godtgøre, at overvågning på den afstand medvirker til at forebygge og opklare kriminalitet rettet mod virksomheden.

Datatilsynet påpeger, at det er vanskeligt for de erhvervsdrivende at foretage den påkrævede nødvendighedsvurdering af, om tv-overvågning op til 100 meter fra butikkens indgang og facader kan anses for klart nødvendig for, at politiet kan afsløre og efterforske bandekriminalitet, da de ikke har den nødvendige politifaglige indsigt.

Justitsministeriet bemærker, at der ikke med lovforslaget lægges op til at ændre på den nødvendighedsvurdering, som de erhvervsdrivende allerede skal foretage i dag, idet vurderingen dog med lovforslaget kan dække et potentielt større område. Det vil således fortsat være sådan, at den erhvervsdrivende skal kunne godtgøre, at tv-overvågningen er klart nødvendig af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse i hele det overvågede område, og der vil kunne lægges vægt på de samme momenter, som de erhvervsdrivende hidtil har lagt vægt på i forbindelse med denne vurdering. Justitsministeriet har præciseret bemærkningerne herom med henblik på at tydeliggøre, at der ikke med lovforslaget er lagt op til at ændre på den påkrævede nødvendighedsvurdering. Justitsministeriet kan i den forbindelse henviser til pkt. 5.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Advokatrådet anfører, at der ikke er taget stilling til databeskyttelsesforordningens regler om behandling af personoplysninger, hvorefter det bl.a. fremgår af artikel 5, at enhver behandling af personoplysninger skal være tilstrækkelig, relevant og begrænset til, hvad der er nødvendigt i forhold til de formål, hvortil de behandles.

Datatilsynet henviser til databeskyttelsesforordningens artikel 5, stk. 1, litra c, om dataminimering og bemærker, at den foreslåede udvidelse efter

tilsynets opfattelse ikke bør omfatte arealer, hvor der hverken aktuelt eller forventeligt vil være problemer med bandekriminalitet, men kun bør ske på udvalgte steder som følge af en politifaglig vurdering. Datatilsynet påpeger endvidere, at lovforslaget ikke med fornøden tydelighed behandler de minimumskrav til en konsekvensanalyse, som følger af databeskyttelsesforordningens artikel 35, stk. 7, og henviser i den forbindelse navnlig til, at Justitsministeriet ikke med tilstrækkelig præcision har forholdt sig til artikel 35, stk. 7, litra b (nødvendighed og proportionalitet), artikel 35, stk. 7, litra c (risici for de registreredes rettigheder og frihedsrettigheder) og artikel 35, stk. 7, litra d (foranstaltninger for at imødegå disse risici).

Justitia anfører, at forslaget er uproportionalt og unødvendigt. Der henvises i den forbindelse til, at forslaget indebærer, at flere tilfældige personer i langt højere grad kan blive udsat for vilkårlig overvågning på private og offentlige områder.

Justitsministeriet bemærker, at der er udarbejdet et særskilt afsnit om forholdet til databeskyttelsesreglerne, hvor der bl.a. er taget stilling til forordningens artikel 5. Der er i øvrigt redegjort for, hvorfor Justitsministeriet ikke finder, at tv-overvågningen kan afgrænses til eksempelvis specifikke områder.

Justitsministeriet bemærker endvidere, at ministeriet har foretaget justeringer af den generelle konsekvensanalyse, herunder med henblik på at uddybe, hvorfor forslaget er nødvendigt og proportionalt, ligesom risiciene for de registrerede mere eksplicit er adresseret. Konsekvensanalysen er foretaget i medfør af databeskyttelsesforordningens artikel 35, stk. 10, og skal fjerne forpligtelsen for den enkelte dataansvarlige, der ønsker at foretage tv-overvågning efter de nye regler, til at foretage en særskilt konsekvensanalyse.

Justitsministeriet kan i det hele henvide til pkt. 5.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Advokatrådet og **Justitia** bemærker, at det i forbindelse med den seneste ændring af tv-overvågningsloven i 2020 fremgik af en betænkning, at justitsministeren ville udarbejde en evaluering af lovforslagets regler om øget overvågning senest fire år efter, at loven trådte i kraft. Advokatrådet og Justitia anbefaler, at forslaget afventer denne evaluering.

Justitsministeriet har noteret sig synspunktet. Justitsministeriet finder det mest hensigtsmæssigt, at den forudsatte evaluering udsættes 2 år med henblik på også at omfatte den foreslåede yderligere udvidelse af afstandskravet.

2.2.18. Rejseforbud

Advokatrådet henviser til rådets bemærkninger vedrørende udrejseforbud i høringssvar af 29. oktober 2021 (Høring over forslag til ændring af straffeloven m.fl. – Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn m.v.).

Advokatrådet anfører i høringssvaret af 29. oktober 2021, at der bør indhentes internationale erfaringer om anvendelsen af udrejseforbud. Rådet mener desuden, at det bør præciseres, om dømte uden bopæl i Danmark eller med statsborgerskab i andre lande end Danmark kan idømmes et udrejseforbud. Det anføres, at spørgsmålet om udlevering på tilsvarende vis bør adresseres i bemærkningerne, da en eventuel overtrædelse af et forbud i almindelighed må forventes at blive opdaget i udlandet.

Justitsministeriet bemærker, at der kun kan gives rejseforbud til personer, som på gerningstidspunktet har dansk indfødsret eller bopæl i den danske stat.

For så vidt angår udenlandske statsborgere bemærker Justitsministeriet endvidere, at der – som det fremgår af de bemærkninger til det foreslåede § 79 e, stk. 2, nr. 1, i straffeloven (lovforslagets § 1, nr. 9) – ikke vil kunne gives et rejseforbud, hvis den dømte ikke har lovligt ophold i Danmark, herunder hvis den dømte udvises efter udlændingelovens regler herom.

For så vidt angår spørgsmålet om udlevering bemærker Justitsministeriet, at udlevering vil skulle ske i overensstemmelse med de gældende regler i udleveringsloven.

Justitia mener, at idømmelse af rejseforbud vil udgøre et indgreb, som går langt videre end den konkrete sag. Justitia giver udtryk for, at det er et voldsomt indgreb i fundamentale rettigheder til at bevæge sig frit og den personlige frihed at forbyde mennesker, der har afsonet deres straf, at rejse til andre lande. Justitia anfører, at retten til fri bevægelighed er beskyttet af artikel 12 i FN's International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), som bestemmer, at enhver begrænsning af denne ret skal være

nødvendig, proportionel og i overensstemmelse med loven. Det anføres endvidere, at der desuden er risiko for, at retten til familieliv, som er sikret i artikel 8 i EMRK, kan blive kompromitteret, da det kan blive svært at opretholde familiemæssige forbindelser til familiemedlemmer, som bor i andre lande.

Retspolitisk Forening anfører, at det at fratage en bestemt personkreds retten til efter endt afsoning at rejse til andre lande i indtil 3 år, fremstår som et alvorligt indgreb i retten til personlig frihed.

Som det fremgår af pkt. 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, er det Justitsministeriets vurdering, at den foreslåede ordning med rejseforbud forfølger vægtige hensyn til bl.a. forebyggelse af grænseoverskridende grov og banderelateret kriminalitet, og at ordningen ikke går videre, end hvad der er nødvendigt. I den forbindelse er der bl.a. henvist til, at et rejseforbud efter den foreslåede § 79 e er betinget af, at det begåede forhold har forbindelse til udlandet, at der er fare for, at den dømte vil begå ny lovovertrædelse af lignende beskaffenhed med forbindelse til det eller de lande, som forholdet har forbindelse til, og at rejseforbuddet vil være egnet til at forebygge denne fare. Der er endvidere henvist til, at den foreslåede ordning giver mulighed for, at politiet, hvis der foreligger særlige grunde, kan give tilladelse til at rejse og opholde sig i et land omfattet af rejseforbuddet, hvis dette f.eks. måtte være påkrævet af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser, herunder EMRK. Hertil kommer, at domstolene har mulighed for i det konkrete tilfælde at undlade at træffe afgørelse om et rejseforbud, hvis hensynet til Danmarks internationale forpligtelser taler for det, at spørgsmålet om rejseforbuddets opretholdelse vil kunne begæres prøvet ved domstolene efter 3 år fra endelig dom, dog således at perioden forlænges ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter, og at justitsministeren, når særlige omstændigheder taler for det, kan tillade, at indbringelse for retten sker tidligere. Ministeriet vurderer på den baggrund, at den foreslåede ordning kan gennemføres inden for rammerne af EMRK artikel 8 og artikel 2 i 4. tillægsprotokol til EMRK (om ret til respekt for privatliv og familieliv samt frihed til valg af opholdssted).

Det er på ovenstående baggrund endvidere Justitsministeriets vurdering, at den foreslåede ordning med rejseforbud kan gennemføres inden for rammerne af FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder, herunder artikel 12

Det er på ovenstående baggrund endvidere Justitsministeriets vurdering, at den foreslåede ordning med rejseforbud kan gennemføres inden for rammerne af FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder, herunder artikel 12.

3. Lovforslaget i forhold til lovudkastet

Nedenfor er det opsummeret, hvilke ændringer der er foretaget i forhold til det udkast, som har været i offentlig høring. Her omtales også ændringer, som ikke har baggrund i modtagne høringssvar, men er foretaget på Justitsministeriets, Skatteministeriets eller Social-, Bolig- og Ældreministeriets egen foranledning.

De modtagne høringssvar har givet anledning til at foretage følgende ændringer i lovforslaget:

- I pkt. 3.1.1.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger er det bl.a. tydeliggjort, at forslaget ikke indebærer ændringer i betingelserne for, hvornår en børnefaglig undersøgelse skal gennemføres efter barnets lov. Forslaget lægger alene op til at foretage en ændring af vægtningen af de hensyn, som indgår i kommunens faglige vurdering af, hvorvidt der skal igangsættes en børnefaglig undersøgelse. Hertil er det bl.a. i bemærkningerne til det foreslåede § 20, stk. 2, 2. pkt., i barnets lov (lovforslagets § 9, nr. 1) tydeliggjort, at kommunerne ikke har oplysningspligt, samt tilføjet at forslaget eksempelvis kan være relevant hvor barnets relation til det dømte familiemedlem vurderes at påvirke barnets sundhed, udvikling og trivsel negativt.
- Bemærkninger til det foreslåede § 191 b, stk. 1, 1. pkt., i straffeloven (lovforslagets § 1, nr. 15), er uddybet. Der er bl.a. tilføjet yderligere eksempler, og det er præciseret, at overladelse af redskaber alene vil være omfattet af den foreslåede bestemmelse, når det sker til brug for kriminalitet.
- Der er i den foreslåede § 4 e i børne- og ungeydelsesloven (lovforslagets § 8, nr. 1), indsat en tilbagebetalings hjemmel, hvorefter Udbetaling Danmark kan træffe afgørelse om tilbagebetaling af for meget udbetalt børne- og ungeydelse. Det vil ikke være et krav for tilbagebetaling, at personen har modtaget børne- og ungeydelsen mod bedre vidende. Endvidere, er bemærkninger til bestemmelsen blevet tilrettet på baggrund af

Udbetaling Danmarks tekstnære bemærkninger. Derudover er de økonomiske konsekvenser blevet rettet, idet der ikke vil være mindredgifter forbundet med udbetaling af børne- og ungeydelse efter forslaget.

- I bemærkningerne til det foreslåede § 79 a, stk. 3, 1. pkt., i straffeloven (lovforslagets § 1, nr. 6), er det tilføjet, at der ikke vil gælde nogen formkrav til den forudgående advarsel, idet den dog vil skulle kunne dokumenteres af politiet.
- I bemærkningerne til den foreslåede § 110 c i retsplejeloven (lovforslagets § 2, nr. 1) er det bl.a. tydeliggjort, at der er tale om en fravigelse fra oplysningspligten og indsigtsretten i databeskyttelsesforordningen.
- Pkt. 5.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger om forholdet til databeskyttelsesreglerne i forhold til udvidelsen af afstandskravet for tv-overvågning er delvist omstruktureret, og den generelle konsekvensanalyse er justeret.

Der er desuden foretaget følgende ændringer i lovforslaget på Justitsministeriets egen foranledning:

- Det foreslåede i § 79 a, stk. 3, 3. pkt., i straffeloven (lovforslagets § 1, nr. 6), er ændret således, at det fremgår, at kontaktforbud ikke finder anvendelse for andre indsatte i kriminalforsorgens varetægt, når den dømte selv er i kriminalforsorgens varetægt. Den tidligere betingelse om, at kriminalforsorgens opgaveudførelse medførte, at kontaktforbuddet ikke kunne overholdes, er således udgået. I bemærkningerne til den foreslåede § 79 a, stk. 4, er det desuden tilføjet, at politiets afgørelse om afslag på en ansøgning om tilladelse til ophold eller kontakt vil være en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Eksemplerne i bemærkningerne til den foreslåede § 79 a, stk. 5, vedrørende forlængelse af den tidsmæssige udstrækning af forbuddene, er endvidere uddybet.
- Det foreslåede § 754 c, stk. 4, i retsplejeloven (lovforslagets § 2, nr. 8), er ændret således, at det fremgår, at beskikkelse af indgrebsadvokater forud for rettens kendelse om brug af civile agenter skal ske fra den særlige kreds af personer, der er nævnt i 729 c, stk. 6, i retsplejeloven. Herudover er det i pkt. 3.5.1.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt i bemærkningerne til ændringen af § 754 b, stk. 2, i retsplejeloven (lovforslagets § 2, nr. 7), gjort tydeligt, at agentvirksomhed ligesom efter gældende ret vil

kunne udøves af polititjenestemænd samt ansatte i politiet med særlige kvalifikationer. Der er herudover sket forskellige uddybninger af de almindelige bemærkninger, herunder om orientering af forsvareren samt om anonym vidneførelse.

- Den foreslåede ændring af § 762, stk. 2, nr. 2, i retsplejeloven (lovforslagets § 2, nr. 9), er præciseret, således at det er klart, at ændringen vedrører overtrædelse af opholds- og/eller kontaktforbud efter straffelovens § 79 a, stk. 1, eller § 79 b, stk. 1, jf. § 124 a, stk. 1.
- Der er foretaget en række præciseringer i bemærkninger til de foreslåede §§ 1019 s og 1020 n i retsplejeloven (lovforslagets § 2, nr. 15 og 16). Disse har bl.a. til formål at tydeliggøre forholdet til ansættelsesmyndigheden.

Der er herudover foretaget en række ændringer af sproglig, redaktionel og lovteknisk karakter i forhold til det udkast, som har været sendt i høring.